BRŽAVNO TISKARNO V LJUBL...
Došlo 19. VII. 1932

Poštnina plačana v gotovini Leto LX V Ljubljani, v torek 19. julija 1932 Štev. 162 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Romunija in sovjeti

Bukarešta julija 1932.

Zadnje tedne je romunski tisk večkrat zaporedoma obravnaval vprašanje odnošajev med Romunijo in Sovjetsko Rusijo v zvezi s paktom o nenapadanju, katerega bi imele vse države na zapadni strani Rusije skupno ali vsaj istočasno podpisati. Nekolikokrat je tiskovna debata zavzela zelo ostro obliko in je bila predvsem naperjena proti Poljski, kateri se je očitalo, da je v nasprotju z obstoječimi medsebojnimi dogovori hotela Romunijo prisiliti, da pospeši svoja pogajanja s sovjetsko Rusijo, češ da bo v drugem slučaju podpisala sama pakt o nenapadanju s sovjeti, ne da bi čakala na svojo romunsko zaveznico. Nekateri listi so se spozabili tako daleč, da so imenovali Poljsko »izdajalko«, ki hoče »rušiti poljsko-romunsko zavezništvo«.

Javna debata je trenotno utihnila in ves spor je bil predan v roke diplomatov, ki ga poskušajo rešiti ob priliki sestanka državnikov v Ženevi. Ker je to vprašanje mnogo važnejše, da bi zanimalo samo obmejne države sovjetske Rusije, ampak prehaja tudi v življenjski interesni krog vseh držav srednje Evrope, zasluži, da se upozna ž njim tudi naše javno mnenje.

Romunija je že večkrat poskušala priti do sporazuma s sovjetsko Rusijo. Prva pogajanja so se začela že na jesenskem sestanku Zveze narodov v Ženevi 1927 in so se nadaljevala v Parizu med Dowgelskim in Diamandijem, ki je bil takrat romunski poslanik v Franciji. Toda do prvega zelo skromnega sporazuma je prišlo šele jeseni 1929, ko sta podpisala v Ženevi sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov in zastopnik Romunije Titulescu takoimenovani Litvinov pakt, v katerem obe državi izključujeta vojno kot sredstvo za poravnave medsebojnih nesporazumov. Pogajanja so bila tako težavna in sporazum je bil malenkosten največ radi vprašanja Besarabije. Romunija stala na stališču, da ne podpiše s sovjeti nobenega pakta, v katerem Rusija ne pripozna romunske aneksije Besarabije, sovjeti pa so se strogo držali načela, da se nočejo spuščati v nobena pogajanja z Romunijo, ako bo vmešano besarabsko vprašanje. »Sovjetska Rusija ni nikdar pripoznala in ne bo priznala pravnega lastništva Romunije nad Besarabijo, ki je ruska zemlja, katero Romunija iz nobenega naslova ni imela pravice anektirati v trenotku, ko je v Rusiji divjala meščanska vojna med starim režimom in med revolucijo,« je izjavil Čičerin v cirkularni noti na velesile 1922, ko je protestiral proti sklepu konference poslanikov v Parizu, ki je v imenu zavezniških velesil Besarabijo priznala Romuniji. Tega načela se je odslej sovjetska zunanja politika vedno držala.

Kot zaveznica Poljske in Francije je Romunija zahtevala od svojih zaveznic, da jo v pogledu pogajanj z Rusijo podpirate. Francija in Poljska sta too tudi storile. Šli sta celo tako daleč, akoravno njuni državni interesi tega niso nujno zahtevali, da sta Romuniji obljubili, da ne bosta podpisale s sovjetsko Rusijo nobenega pakta o nenapadanju, ako ga istočasno ne podpiše tudi Romunija. Jeseni lanskega leta se je napravil nov poskus. Sovjetska Rusija se je istočasno pogajala v Parizu s Francijo, v Varšavi s Poljsko in v Rigi z zastopniki romunske vlade. Toda medtem, ko so francosko-sovjetska in poljsko-sovjetska pogajanja potekala ugodno in omogočila popoln sporazum, ki je čakal le še končnoveljavnih podpisov, so se ona v Rigi vlekla ter so naposled bila prekinjena. Obe delegaciji sta se preselili v Ženevo, kjer pa so pogajanja slednjič popolnoma zaspala. Vzrok je bil isti: sovjetska Rusija ni dovolila, da bi se stavilo na dnevni red vprašanje Besarabije.

Nastal je s tem čuden položaj. Francija in Poljska sta bili pripravljeni, da podpišeta, toda radi poloma romunsko-sovjetskih pogajanj nista smeli, kajti dogovor z Romunijo jih je vezal, da sami ne smeta podpisovati nobenega pakta. Romunija pa ni kazala nikake volje, da pogajanja zopet obnovi. Franciji in Poljski so se pridružile še ostale baltske države. Cela zapadna meja sovjetske Rusije je torej čakala z besedilom pakta o nenapadanju v rokah, kdaj se bo Romunija odločila, da pospeši sporazum in omogoči pomiritev na tisoče kilometrov dolgi črti. Položaj bi bil ostal isti, ako se bi ne bile prilike v Nemčiji tako radikalno spremenile. Velikanski uspehi Hitlerjevih nacional-socialistov so zdramili tudi javno mnenje v Poljski, ki je začelo s strahom uvidevati, da postaja nevarnost za takoimenovani »poljski koridor« in za poljsko Šlezijo vedno bolj perečа. Nemški fašisti namreč dosedaj niso nikdar skrivali svojega prepričanja, da so nemške vzhodne meje krivične in da Nemčija ne bo preje prišla do miru, dokler se ne bodo vrnila ozemlja, »katera je zavojeval nemški plug in nemški meč« in ki se nahajajo sedaj pod poljsko državo. Poljsko javno mnenje je spričo zmagovitega pohoda hitlerjancev začelo burno zahtevati od svoje vlade, da naj bo pripravljena na razna presenečenja od nemške strani. Toda Poljska ne sme in ne more imeti odprte meje na dve strani. Zaradi tega je poljska javnost pritisnila na svojo vlado, da naj slejkoprej podpiše pakt o nenapadanju s sovjetsko Rusijo, ki je ležal zaprašen v zunanjem ministrstvu in čakal pristanka Romunije.

Le tako se da razlagati nenadni preokret v poljskem zunanjem ministrstvu, proti kateremu je tako vehementno protestiral romunski tisk. Ko se je marca 1932 nahajal maršal Pilsudski v Bukarešti, je raztolmačil romunski vladi novo nastali položaj in jo je zaprosil, naj nekoliko pospeši pogajanja s sovjeti, ker »Poljska nima več časa čakati«. Ker maršalova intervencija, ki je bila prijateljska, ni nič dosegla, se je poljska vlada po nekoliko mesecih ponovnega brezplodnega čakanja morala obrniti v posebni noti na vlado v Bukarešti, kjer je obrazložila položaj, v katerem se nahaja in podčrtala koristi, ki bi izvirale iz takojšnjega podpisanja pakta s sovjeti, ki bi ji zavarovali njene vzhodne meje. Poljski tisk je storil tudi svoje in je naslovil nekaj pikrih očitkov na Romunijo, češ, da nalašč zavlačuje pogajanja.

Položaj je postal nekoliko napet in kolikor toliko za Romune neprijeten. Romunska vlada se je slednjič vendarle odločila, da je opolnomočila svojega delegata v Lausanni Titulesca, da stopi v stik z Litvinovom in s Zaleskijem in da naj začne nova pogajanja s sovjeti. Govorilo se je celo, da je Zaleski v imenu Poljske odredil samo omejeno dobo, med katero bo še čakal in da bo po poteku tega časa podpisal pakt s sovjeti neglede nato, če je Romunija pripravljena ali ne. Romunska vlada se je res nekoliko požurila in če je dovoljeno tako razlagati nedavno izjavo romunskega predsednika vlade Vajda Vojvoda, imajo nova romunsko-sovjetska pogajanja za cilj, da razširijo Litvinov pakt iz leta 1929, da proglasijo še enkrat, da se obe državi nočeta medsebojno vojskovati in da določata poseben razsodiščni postopek za reševanje vseh sporov, ki obstojajo ali ki bi v bodočnosti nastali med obema državama. Francija od svoje strani živo podpira ta pogajanja, ki bi za enkrat obojestransko zamolčala vprašanje Besarabije. Na tem štadiju se sedaj nahaja razvoj dogodkov. Besarabija stopa vedno bolj v ospredje evropske politike. Toda za enkrat Romunija še ne razpolaga s državnikom, ki bi si upal pogledati resnici v obraz ter popraviti zmoto, ki je nastala v revolucijonarnem vrvenju leta 1919 in bo ostala usodepolna v romunski zunanji politiki v trenotku, ko bosta Francija in Poljska iz strahu pred Hitlerjevo Nemčijo iskali trajnega sporazuma v Moskvi.

dr. W.

Krvavi boji med fašisti in komunisti v Nemčiji

Vse javne manifestacije prepovedane — Vlada grozi s prekim sodom

Berlin, 18. julija. AA. Iz Altone poročajo: Včeraj v nedeljo so se odigrali v Altoni krvavi dogodki, ki celo prekašajo najhujše dni novemberske revolucije leta 1918. Do zdaj je 12 ljudi mrtvih, 20 pa ranjenih.

Kakor je policija mogla ugotoviti, so komunisti sistematično pripravljali prevrat. Okoli treh popoldne je krenila po ulicah oblastvom prijavljena in dovoljena hitlerjevska povorka, ki je korakala v popolni disciplini. Naenkrat pa so začeli komunisti streljati na povorko s streh in z balkonov. Streljanje je postajalo vse hujše in hujše in ni prenehalo niti tedaj, ko je prišla policija. Hitlerjevska povorka se je razkropila in pustila na cesti večje število mrtvih in ranjenih.

Nato so komunisti postavili na več krajih barikade, ki jih je policija morala porušiti z oklopnimi avtomobili. Potem je policija začela preganjati komuniste; to preganjanje se je odigravalo tudi na strehah.

Policija je aretirala 18 komunistov, ki jih je zalotila pri delu, z orožjem v roki. Šele okoli devetih zvečer se je v mesto vrnil red in mir.

Podroben popis dogodkov

Berlin, 18. jul. tg. Izgredi v Altoni so se pričeli že v nedeljo zjutraj, nadaljevali so se pa ves dan, posebno pa zvečer, ko je prišlo do nevarnega streljanja, katero je prenehalo šele danes v zgodnjih jutranjih urah. Danes zjutraj je bil vzpostavljen zopet red, samo komunisti so zopet preplavili mesto z letaki. Uradno poročajo o 11 mrtvih, med katerimi ni nikakega policijskega uradnika ter od 64 ranjencih, od katerih je 28 zelo težko ranjenih. Vendar pa so komunisti gotovo mnogoštevilne ranjene tovariše sami spravili na varno.

Mesto je vso krvavo nedeljo sličilo pravemu bojnemu polju. Povod za spopade je dal prihod nacionalno-socialističnega pohoda iz Schleswiga, ki so ga krajevne oblasti dovolile na osnovi določila državne vlade. Ko je hitlerjevski pohod vstopil v mesto, so ga sprejeli takoj z ostrim streljanjem iz streh, balkonov in oken. Policija je takoj zapovedala, da se morajo zapreti okna in streljala proti oknom. Izgredi so pa zavzeli vedno večji razmah, kljub temu, da je policija energično nastopila, izpraznila cele ulice in zaprla mnoge hiše, v katerih je napravila hišne preiskave. Na dveh krajih so komunisti postavili barikade, na enem mestu celo s pomočjo prevrnjenega tramvajskega voza.

Ko so se hitlerjevci vračali, so se za napade v Altoni maščevali s protinapadi v treh drugih mestih in sicer v Pinnebergu, Elmshornu in Itzehoe, kjer so napadali lokale železne fronte in pretepli brutalno vsakega, ki se je nahajal v njih.

Tudi sicer je bilo na mnogih krajih v državi streljanje in prišlo je v mnogih mestih do resnejših spopadov, kakor n. pr. v Lübecku, v Dortmundu, Greifwaldu itd. Tudi v neposredni bližini Berlina v Luckenwaldu, Ketzendorfu in drugod je prišlo do pretepov. Resni nemiri so bili prav tako v Münchenu, v Kemptenu in v Schemnitzu. Povsod je bilo mnogo težje in lažje ranjenih in ponekod tudi smrtne žrtve.

Pruski notranji minister Severing je prispel v Altono da osebno vodi preiskavo o dogodkih v nedeljo.

Vsa javna zborovanja prepovedana

Berlin, 18. julija. AA. Zaradi včerajšnjih krvavih dogodkov v Altoni je državna vlada izdala naredbo, da se do nadaljnjega prepovedane vse manifestacije pod milim nebom. Naredba velja za vse ozemlje brez izjeme.

Berlin, 18. julija. AA. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, pomeni prepoved manifestacij in demonstracij pod milim nebom, ki je danes izšla, šele prvi ukrep vlade proti strahoviti podivjanosti političnega boja.

Vlada je odločena izdati najstrožje ukrepe in če bo treba, tudi naredbo, po kateri bo dovoljeno vsakogar, ki ga oblast dobi pri političnih izgredih s strelnim orožjem v roki ali s kakšnim drugim razstrelivom, postaviti pred preki sod, čigar smrtna obsodba bo takoj izvršljiva. Taka uredba bi se mogla izdati tudi brez proglasitve obsednega stanja.

Glede na izjave nekaterih političnih prvakov, češ da bodo oborožili v svrho samoobrambe svoje strankarske organizacije, je vlada izjavila, da ne bo dovolila nikakega oboroževanja privatnih organizacij.

Obsedno stanje?

Berlin, 18. julija. ž. Danes dopoldne je bila sklicana nemška državna vlada k izredni seji, na kateri bo izdan sklep za proglasitev obsednega stanja nad vso Nemčijo. Tekom včerajšnjega dne in ponoči je prišlo do krvavih spopadov med komunisti in narodnimi socialisti. Do spopadov je prišlo tudi v Berlinu, kjer je na bojišču obležala mrtva 1 oseba, 12 pa je bilo težko ranjenih. V Potsdamu in Fürstenwaldu pa se je vojaštvu in policiji posrečilo vzpostaviti red. Najhujši spopadi pa so se odigrali v Hamburgu in Altoni, kjer nemiri še vedno trajajo.

Hitlerjev protest

Königsberg, 18. julija. ž. Adolf Hitler je poslal brzojavko državnemu predsedniku Hindenburgu, nemškemu državnemu kanclerju von Papenu, notranjemu ter vojnemu ministru, katerim sporoča, da je policija v Königsbergu preprečila izlet njegovih napadalnih oddlkov s tem, da je zavozila z oklopnimi avtomobili med vrste narodnih socialistov ter jih razgnala. Hitler v brzojavki zahteva, da vlada tak sistem prepreči.

Izid volitev v Romuniji

Volitve so bile svobodne — Zmagala je Kmečka stranka

Bukarešt, 18. julija tg. Polagoma prihajajo uradne vesti o rezultatih včerajšnjih državnozborskih volitev. Manjkajo pa vendar še podatki od mnogih volivnih okrajev. Vladna stranka je dosegla 45% vseh odanih glasov, opozicionalna stranka Duce preko 13 odst. Na osnovi 45% vse glasov bo dobila vladna stranka polovico mandatov, ostanek se proporcionelno razdeli med strankami. Neodvisen tisk z zadovoljstvom ugotavlja, da je vlada držala besedo in omogočila svobodne volitve.

Razdelitev glasov bo po dosedanjih rezultatih najbrže sledeča:

vladna stranka (narod. zaranistična stranka) v kartelu z Nemci in z madjarskim gospodarskim blokom 285 do 287 mandatov;

liberalna stranka Duce 29—31,
liberalna stranka Jurija Bratijana 12—13,
stranka Lupuja 11—12,
madjarska stranka 9—10,
krščanska narodna obramba profesorja Cuze 8—9,
socialni demokrati 8—9,
stranka Goge 5—6,
židovska stranka 4—5,
Averanu in Jorga 4.

Ostale stranke v parlamentu ne bodo zastopane. Od znanih politikov, ki so bili izvoljeni, so med drugimi Maniu, Vajda Vojvod, Mihelaj in vsi člani sedanje vlade, od opozicije pa Duca, Bratianu, profesor Cuza, profesor Jorga, dr. Lupu, maršal Avarescu, Coga, Argetojanu. Narodni zaranisti so zmagali predvsem na Sedmograškem in v Banatu, dočim so staro-liberalci Duce zmagali v stari Romuniji po mestih. V Bukareštu je zmagal Duca z 20.419 glasovi, narodni zaranilti so dobili 12.000, Bratianujevi liberalci 5700, Avarescu pa 2000 glasov.

Dunajska vremenska napoved: Spremenljivo, na južnem in na vzhodnem robu Alp morda še nagnjenost k nevihtam.

Zagrebška vremenska napoved: Lokalna poslabšanja vremena (plohe z močnimi vetrovi), temperatura bo padla.

Banke se poslužujejo čl. 5 zakona o zaščiti kmeta

Belgrad, 18. jul. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo izdal sklep, da se sme »Srpska sremska banka d. d.« v Rumi okoristiti z določili člena 5 zakona o zaščiti kmeta in o uveljavitvi nekaterih določil zakona o zavarovanju in izvršbi z dne 19. aprila t. l.

Belgrad, 18. jul. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo izdal sklep, da se sme »Jugoslovenska privredna zadruga i štedionica s o. j.« v Sarajevu okoristiti z določili člena 5 zakona o zaščiti kmeta in o uveljavitvi nekaterih določil zakona o zavarovanju in izvršbi z dne 19. aprila t. l.

Položaj na razorožitveni konferenci

Pariz, 18. julija. AA. V trenutku, ko je predsednik francoske vlade g. Herriot odpotoval v Ženevo, je bil položaj na splošni razorožitveni konferenci približno ta-le:

Razorožitvena konferenca je začela zasedati v Ženevi pred petimi meseci in delegacije velesil bi rade v teku tega zasedanja absolvirale vsaj glavni del splošnega programa razorožitve. Merodajne osebnosti jasno naglašajo, da se zasedanja konference ne morejo več odlagati. G. Beneš zahteva, da se razni odbori razorožitvene konference sestanejo takoj v začetku septembra t. l. Po drugi strani pa so sklicatelji konference trdno odločeni vse storiti, kar je v njihovi moči, da razorožitvena konferenca konča svoje delo konec februarja prihodnjega leta, da se tedaj podpiše splošna konvencija o radikalni razorožitvi.

G. Beneš bo predlagal, da se rok oboroževalnega premirja, ki poteče 1. novembra t. l., podaljša vse dotlej, dokler konferenca svojega dela ne absolvira.

Angleži upajo na uspeh

London, 18. jul. ž. Ob odhodu francoske zbornice na počitnice pišejo »Times« v daljšem članku, da je Herriotova zasluga, če so se odnošaji med Veliko Britanijo, Francijo in Nemčijo popravili. Reparacijsko vprašanje je veljalo preje kot nepremostljiv problem in le Herriotova in von Papenova zasluga je, da je to vprašanje napredovalo. Tudi v Ženevi francosko stališče ni nepremostljivo, radi česar v političnih krogih upravičeno upajo, da bo tudi tam prišlo do sporazuma.

V Ženevi se odloči usoda Herriotu

Pariz, 18. jul. ž. Voditelj socijalnih demokratov je imel govor, v katerem je naglasil, da s bo v Ženevi odločilo o usodi Herriotove vlade. Če bo Herriot zastopal Hooverjevo stališče v pogledu razorožitve zlasti glede efektivnega stanja vojske ter prepovedi bombardiranja z letal, potem bo imel velike zasluge za potomce. V nasprotnem slučaju pr je njegov položaj v največji nevarnosti.

Medparlamentarna konferenca

Belgrad, 18. jul. l. Od 20. do 27. julija bo v Ženevi mednarodna parlamentarna konferenca, pri kateri bodo sodelovali tudi zastopniki naše države. Na dnevnem redu te interparlamentarne konference bodo tudi sledeča vprašanja: 1. poročilo poslanca Langa, glavnega tajnika medparlamentarne zveze, v katerem bo orisal finančni položaj sveta; 2. modifikacija mednarodnega prava; 3. omejitev izdelovanja škodljivih drog; 4. brezposelnost na svetu; 5. omejitev oboroževanja; 6. harmonizacija notranjega državnega prava po vseh državah z novimi načeli o miru in o pravu. Jugoslovansko narodno skupščino in senat bodo zastopali dr. Kosta Kumanudi, predsednik narodne skupščine, senator dr. Kostrenčić, senator dr. Ravnihar in senator Milan Popović, narodni poslanci dr. Ninko Perić, dr. Velizar Janković, dr. Lavoslav Hanžek, dr. Bogumil Vošnjak, dr. Dragoljub Jevremović, Salih Balić, Ante Kovač, dr. Levšić in Mihajlo Živančević.

Nečuvena kleveta

Kakor čitamo v »Jutru« od ponedeljka, dne 18. julija št. 29, je imel gospod minister trgovine in industrije Ivan Mohorič velik govor na Jesenicah.

Takoj za gospodom ministrom je nastopil poslanec narodne skupščine dr. Rape, ki je, kakor čitamo v istem »Jutru«, podobno kakor že v Starem trgu pri Ložu ponavljal nečuvene klevete zoper obče znane in spoštovane može našega javnega življenja, ki so jih napadeni ignorirali, kakor to taki nedokazani napadi na gentlemane zaslužijo.

Isto bi storili mi, ako ne bi bil najnovejši nastop dr. Rapeta tako zelo značilen za metode tega gospoda in govornika, da jih moramo javno pribiti. Poslanec narodne skupščine dr. Rape je namreč, kakor poroča »Jutro«, na Jesenicah med drugim dejal, potem ko je slikal položaj Slovencev v Italiji, tudi tole:

»A »Slovenec« ima drznost objavljati Mussolinijeve proglase Slovencem iz leta 1920 na način, kakor da gre za ponudbo od včeraj, da bi na ta način še bolj varal naše ljudstvo. Tako delo lahko vrše samo ljudje brez vesti in časti, ljudje, ki pljujejo na svoje delo pred letom 1918 in danes kriče: Živijo Mussolini! (Fuj! Skandal!)«

Mi smo mislili, da so časi takih političnih metod, kakor se jih poslužuje dr. Rapé, ako je poročilo »Jutra« resnično, minuli. Žal pa vidimo, da se ponavljajo in sicer v potencirani meri, zakaj še nikoli nismo čuli ali brali, da bi se uporabljalo napram političnemu nasprotniku med nami tako orožje, kakor si je to na Jesenicah, zanašajoč se na svojo poslaniško avtoriteto, dovolil dr. Rapé. Naj sodi zdaj poštena javnost!:

Dne 23. maja t. l. je »Ponedeljski Slovenec«, ki kakor znano, posveča velik del svojih predalov trpljenju primorskih in koroških Slovencev, baš z ozirom na hinavsko pisanje italijanskih listov, ki skušajo v teh težkih časih predstavljati svetu fašistični režim kot nekak vzor-režim svobode in sreče, spomnil na znani proglas, ki ga je bil leta 1918 izdal poveljnik italijanske zasedbene armade Petitti di Roreto, v katerem je ta general primorskim Slovencem obljubljal, da bo Italija varovala vse njihove narodne in kulturne pravice. Temu, zaradi svojega zgodovinskega pomena dobesedno navedenemu proglasu je »Ponedeljski Slovenec« dodal sledeči komentar:

»To je proglas — v izvirniku, ponatisnili smo tudi napake — s katerim se je italijanska armada predstavila Jugoslovanom na Goriškem in Istri. Nalepili so ga po vsej današnji Julijski krajini in da bi bilo res vse ljudstvo deležno veselega oznanila, so proglas raznašali vojaki po hišah. Po Trstu so ga nalepili 18. decembra 1918 in v Gorici je bil objavljen v slovenskem jeziku in to v originalu, ki ste ga pravkar prebrali, na božič. To je bil proglas »velike države svobode«, ki ni bil iskren, pač pa ga je narekovala strahopetnost. Kaj je ostalo od lepih obljub? V imenu svobode je bilo internirani 35 duhovnikov, zaprtih 28 in pognanih čez mejo 108. Izseliti se je moralo 78 redovnikov, 47 klerikov, 56 lajikov, to je skupno 181 ljudi iz 15 samostanov, da ne omenjamo preganjanja civilnega prebivalstva. Bazovica in Pula sta nam dali pet narodnih mučenikov, število konfiniranih je že preseglo 100 in izredno sodišče v Rimu je prisodilo ze nad 1000 let ječe Jugoslovanom v Italiji. Uničeno je vse kulturno življenje, šola, tisk in prosvetna društva, uničeno vse gospodarsko udejstvovanje Jugoslovanov, banke, Zadružne zveze in vse zadružništvo. Okoli 100.000 naših bratov je moralo čez mejo, da si reši življenje in poišče kruha. — Tako je pod Italijo!«

Sedaj pa pride poslanec jugoslovanske narodne skupščine dr. Rapé in naredi iz generala Petitti di Roreto **Mussolinija**, premenja letnico 1918 v 1920 — pozabljajoč, da je Mussolini, ki je prišel na vlado v Italiji šele dne 28. oktobra 1922, takrat bil samo poslanec in ni izdajal na Slovence v Primorju nobenih proglasov — ter na tej podlagi zgradi podtikajoč nam zloben namen, kleveto, kakršne se ni predrznil skovati v slovenskem javnem življenju še nihče, čeprav so naše medsebojne borbe bile jako ostre.

Uredništvo »Slovenca«, pribijajoč ta način politične polemike dr. Rapéta, bo tako »Jutru« kakor poslancu Rapétu dalo priložnost, da to kleveto dokaže pred pristojnim forumom in da ob tej priliki dokaže tudi ostale slične klevete, ki jih na svojih shodih iznaša proti drugim možem našega javnega življenja, in upamo, da se poslanec dr. Rapé ne bo odtegnil tej priliki ter sam narodno skupščino pozval, da naj ga v svrho dokaza njegovih nezaslišanih trditev izroči.

Uredniki »Slovenca«.

Gospodarska vojna med Anglijo in Irsko

Pogajanja z Anglije razbita — Tudi Irska zvišala carine
Ulsterci hujskajo proti katolikom

London, 18. jul. Predsednik irske republike De Valera je 16. julija zjutraj zapustil London, kjer se je bil mudil skupaj z irskim laburističnim poslancem Nortonom, da skuša z Macdonaldom priti do sporazuma v vseh spornih vprašanjih, ki obstojajo med irsko in angleško vlado. Ta pogajanja, v katerih je igral posredovalca Norton, so se končala z neuspehom kakor minula pogajanja, ki so se bila vršila pred par tedni v Dublinu. Obedve stranki seveda valita krivdo za negativni rezultat druga na drugo. Tako trdi oficielno glasilo irske vlade »Irish Press«, da je irska republika v svoji popustljivosti šla do skrajne meje, želeč slejkoprej najti pameten sporazum. Anglija pa je odgovorila z brutalno silo. Njena armada ne more več streljati na Irce s kroglami, misli pa, da nas bo smrtno pogodila s sabotažo naše trgovine in z gospodarsko vojno. Anglija je zavrnila naše predloge, drugega za drugim. Zadnja zahteva Angležev je bila, da moramo prej plačati odškodnino lordom, šele potem se bo z nami pogajala. Toda Irska se ne more odreči tem vsotam, ki imajo vitalni pomen za eksistenco irskega naroda, in če nam Anglija ne bo dokazala pravice do tega denarja, ga bomo mi zadržali.

Londonski časopisi pišejo jako zmerno in trdijo, da nikakor ni res, da bi bil MacDonald zahteval kot neobhodni pogoj za sporazum, da mora Irska vlada takoj plačati letošnjo anualiteto odkupnine za angleška veleposestva na Irskem. Pač pa se je pokazal nepopustljivega De Valera, ki slejkoprej zahteva, da smejo biti člani razsodišča, ki naj razsodi v zadevi irske odkupnine, tudi inozemci, ne pa samo državljani britanskega imperija. De Valera je tudi zahteval, da mora angleška vlada takoj preklicati prohibitivno carino na irski uvoz, dočim je MacDonald stal na stališču, da mora v takem slučaju, ako bi se ne dosegel sporazum in bi se pogajanja nadaljevala, Irska plačati letošnjo anuiteto odkupnine za veleposestva, ki znaša en milijon in pol funtov. De Valera in MacDonald se tudi nista mogla sporazumeti glede značaja razsodbe, ker je De Valera mnenja, da ta razsodba ne sme biti brezpogojno obvezna, ampak se mora prediskutirati v parlamentu, dočim MacDonald zahteva, da se razsodba mora sprejeti brez debate in izpremembe, ker bi bila to le razsodba v tolmačenju obstoječe in veljavne pogodbe med Irsko in Anglijo iz leta 1923.

MacDonald je izjavil: »Anglija Irski še vedno ponuja spravo na podlagi obveznega razsodišča, obstoječega iz britanskih državljanov, in angleška vlada upa, da De Valera ne bo nehal iskati poti za pameten in za obe strani časten sporazum.«

Med tem pa se je že začela med Irsko in Anglijo gospodarska vojna, ki prizadeva Irski veliko škodo, ker je ogromna večina njenega izvoza, obstoječega predvsem v svežem mesu, mleku, jajcih in maslu, šla v Anglijo. Vendar pa bodo za 20% zvišane carine tudi angleškemu konsumentu zelo neprijetne, ker se je že sedaj zvišala cena mesu in mleku, zmrznjeno argentinsko meso pa Angleži neradi jedo.

Na drugi strani je Irska poslanska zbornica že sprejela predlog zakona, po katerem se carine na angleški uvoz povišajo. Večina je znašala 11 glasov. Novi zakon pride v ponedeljek 18. julija pred senat, ki ga bo predvidoma nekoliko spremenil in vrnil poslanski zbornici. Zaradi tega bodo protiangleške carine stopile v veljavo nekako po preteku dveh tednov. Prepoved bo predvsem zadela angleški premog, katerega proda Anglija Irski letno v naši valuti za kakšnih 450 milijonov Din. Ker sta Nemčija in Poljska izjavili, da bosta Irski to količino premoga lahko dobavljali, bo angleški izvoz utrpel precejšnjo izgubo. To velja tudi za manufakturo, katero bo Irska skušala dobavljati iz Francije, Italije, Češkoslovaške itd. Vendar pa bo zaradi tega občutno trpel irski konsument, ker se bodo cene tem produktom brez dvoma občutno zvišale.

Zaradi tega razsodni možje upajo, da bo med Irsko in Anglijo končno vendarle prišlo do pametnega sporazuma, zaenkrat pa je razpoloženje v javnosti zelo bojevito. Tudi irska laburistična stranka, ki je dosedaj bila napram De Valeri več ali manj v opoziciji, je sklenila, da bo De Valero odločno podpirala, ker je prepričana, da je krivda za položaj na strani Anglije. Po Dublinu korakajo sprevodi, v katerih nosijo napise: »Bojkotirajte angleško blago!« Irska vlada seveda gleda na razvoj optimistično in minister narodne obrambe Alken je v nenavzočnosti De Valere v njegovem imenu v poslanski zbornici, ko se je debatiral zakonski predlog o zvišanju carin na angleško blago, izjavil, da je Irska v stanu vzdržati gospodarsko vojno z Anglijo, ker je z vsem preskrbljena v izobilju.

Sovražno razpoloženje pa netijo tudi protestantski prenapeteži v severni Irski, kjer so bili 16. julija zopet protikatoliški izgredi, podobno kakor oni, ki so jih bili v Ulstru vprizorili protestantski fanatiki za časa evharističnega kongresa v Dublinu. V Belfastu je protestantska množica dne 16. julija naravnost napadla katoliško predmestje in je napravila tam ogromno škodo. Druhal je bombardirala hiše s kamenjem, tako da ni ostalo nepoškodovano nobeno okno. Druhal je pa tudi demolirala in oplenila mnogo katoliških trgovin ter ranila več oseb, ki so jih morali prepeljati v bolnišnico. Morala je intervenirati policija in ker so demonstranti svoj napad poskušali v drugič, je ulsterska vlada zapretila, da bo proglasila v Belfastu obsedno stanje, ako množica ne bo dala miru. Umevno je, da je divje početje protestantov na severnem Irskem zelo razburilo Irce, ki vodijo pravično vojno za osvoboditev svoje svobodne ljudovlade od zadnjega ostanka sužnosti pod Anglijo, to je od odkupnine za lordska veleposestva. Brez dvoma so Ulsterci tisti, ki podžigajo sovražne instinkte, vendar upajo, da se MacDonaldova vlada nikakor ne bo dala vplivati od fanatikov v Ulstru in da bo napram pravičnim zahtevam Irske v interesu imperija končno odnehala.

Turčija sprejeta v ZN

Ženeva, 18. jul. tg. Na najbolj enostaven način je bila danes sprejeta v Zvezo narodov Turčija. Predsednik izrednega zborovanja Zveze narodov je čital predlog, v katerem se ugotavlja, da turška republika povsem odgovarja zahtevam prvega člena pakta o Zvezi narodov in da ne obstojajo nikake ovire za sprejem. Predlog je bil sprejet z vsemi 43 oddanimi glasovi. Glasovale niso nekatere latinske ameriške države, kakor tudi Litva in Avstralija. Stalni poročevalec Zveze narodov kubanski poslanik v Berlinu Aguero je podal poročilo o polnomočju turških delegatov ter o brzojavki turškega zunanjega ministra, v kateri se opravičuje, da ne more prisostvovati seji v Ženevi.

Velehradski kongres

Velehrad, 15. julija.

Po otvoritvenem nagovoru olomuškega nadškofa je bilo takoj izvoljeno predsedstvo. Predsednikom kongresa je bil izbran olomuški nadškof dr. Prečan; ostali škofje so skupaj s tremi opati tvorili častno predsedstvo. Za voditelje znanstvenih razgovorov in posvetovanj so bili izvoljeni dr. Grivec, dr. Herman in dr. Slipyj.

Pred začetkom predavanj se je prečitalo pismo škofa M. d'Herbignyja, ki se opravičuje, da mu nujni posli, poverjeni mu od sv. očeta, ne dovoljujejo, udeležiti se kongresa. Topla pozdravna pisma in telegrame so poslali nuncij Ciriaci (Praga), nuncij Marmaggi (Varšava), poljska kardinala Hlond in Kakowski, praški nadškof Kašpar, mnogo drugih, celo nemških škofov, znanstvenih zavodov, med drugimi dekanat ljubljanske teološke fakultete, ter nenavadno visoko število katoliških in pravoslavnih znanstvenikov. Z velikim odobravanjem sta bila sprejeta pozdravna govora generalnega asistenta dr. Prešerna in Rusa Kartaševa. Dr. Prešern je pozdravil v imenu slovanske jezuitske asistence; izjavil je, da je bila slovanska asistenca ustanovljena prav s tem namenom, da bo jezuitski red mogel bolj smotreno pospeševati delo za cerkveno edinost. Dokaz temu je vzhodna veja družbe Jezusove, t. j. tisti člani te družbe, ki so sprejeli vzhodni obred in se posvečujejo izključno delu za cerkveno edinost. Na tople besede učenega ruskega teologa Kartaševa, ki je pozdravil zborovalce v imenu ruske duh. akademije v Parizu, se je prav tako toplo zahvalil govorniku v ruskem jeziku prelat dr. Grivec.

Prvi dan so bila na vrsti štiri predavanja, dve dogmatični (prof. Spačil z Vzhodnega zavoda in Tyškevič z gregorijanske univerze v Rimu), in dve liturgični (p. Placid de Meester in p. Salaville, rektor kolegija asumpcionistov v Rimu). Govori so pričali, da so se na Velehradu sešli največji strokovnjaki o vzhodnem vprašanju. Posebno je zbudil pozornost govor skromnega, a izredno globokega in širokogrudnega asumpcionista Salavilla, ki je predaval o liturgiji kot sredstvu za pospeševanje cerkvene edinosti.

Tekom dne so dospeli še nekateri novi udeleženci, med njimi Miss Hristič iz Londona in gimn. profesorica dr. Swoboda, zastopnica katoliške ženske zveze za Moravsko. Priglašen je bil tudi ruski pravoslavni škof Serafin; a prišel je samo do Breclave, tam ga je češka obmejna oblast zavrnila, kljub temu, da je imel dokumente v redu. Kaj je bilo vzrok, se ne ve.

Lahko se reče, da doslej ni bil še noben kongres tako dobro obiskan kot sedanji. Udeležencev je s češkimi bogoslovci nad 300. Samih Rusov, katoliških in pravoslavnih, je kakih 15. Kako se ruski teološki krogi zanimajo za kongres, je dokaz lepo število pisem, ki so došla na kongres. Danes so med drugim dospela pisma metropolita Antonija Hrapovickega iz Sremskih Karlovcev, protojereja Sergija Bulgakova (Pariz), kneza Volkonskega (Rim). Profesor Bulgakov je poslal že na zadnji (peti) kongres obširno pismo. Opazilo se je, da je njegovo današnje pismo mnogo spravljivejše kot prejšnje. Ker pa se zdi, da še obstojajo nekatera nesporazumljenja s strani pravoslavnih teologov, je kongres sklenil, da se bodo v prostem času vršili pod vodstvom prof. dr. Grivca privatni razgovori med katoliškimi strokovnjaki in ruskimi teologi.

Kako dobro je zastopan na kongresu krščanski vzhod, priča dejstvo, da imamo v svoji sredi celo zastopnike mučeniškega armenskega naroda. Vse navzoče je globoko pretreslo, ko je armenski mehitarist Hamazasp Oskian z Dunaja, pozdravljajoč kongresiste v imenu svojih rojakov, pripovedoval o trpljenju in križevem potu svojega ubogega naroda, ki je kljub preganjanju še ohranil vero in upanje v končno zmago.

Popoldanski program se je zaključil z ganljivo zadostilno pobožnostjo v velehradski baziliki. Pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom je govoril zbranim profesor vzhodnega zavoda v Rimu p. Murillo, ki ga izgovarjava latinskih besed jasno izdaja za Spanca. Govoril je počasi z globokim občutjem. Zadostovati moramo božjemu Srcu za vso nečast, ki se mu godi. Pa se ne žali presv. Srce samo na vzhodu. Tudi pri nas ga žalimo. Z bolestjo v srcu se spominja govornik svoje nesrečne domovine, kjer so sovražniki sv. vere skrunili cerkve in dajali posvečene hostije pocestnim vlačugam. Govornikove besede so globoko odjeknile v srcih navzočih.

Velehrad, 15. julija.

Danes, drugi kongresni dan, je imel zjutraj v baziliki slovesno sv. mašo po vzhodnem obredu užhorodski škof A. Stojka. Na koru so, kakor prejšnji dan, peli olomuški bogoslovci. Msgr. Stojka je bil šele zadnji torek posvečen v škofa; zato je bila ta slovesna sv. maša njegova škofovska primicija. Po sv. maši je ostalo sv. Rešnje Telo v cerkvi izpostavljeno ves dan. Od jutra do večera so se zbirali pred sv. Rešnjim Telesom udeleženci kongresa, kleriki in patri jezuitskega zavoda in preprosto ljudstvo iz bližnje in daljne okolice v slikovitih narodnih nošah. Med tem ko so se v Slovanski dvorani vršila važna predavanja in razgovori, se je v cerkvi molilo za uspeh in božji blagoslov pri važnem apostolskem delu.

Da je uspeh težkega dela za cerkveno edinost odvisen v prvi vrsti od božje milosti, je izzvenelo tudi iz lepega pisma, ki ga je na kongresu poslal jezuitski general p. Ledochowski. Obljubil je, da bo dal v kongresnih dneh služiti 100 sv. maš za obilnejši uspeh kongresa.

Kot referent je prvi nastopil dr. F. Grivec. Obravnaval je vprašanje »Cerkev kot telo Kristusovo in načelo zbornosti« (sobornost). Izvajal je naslednje misli: Novejše vzhodno bogoslovje iz Pavlovega pojmovanja sv. Cerkve, skrivnostnega telesa Kristusovega, z veliko vnemo dokazuje, da mora biti urejena po načelu zbornosti; ako so vsi verniki eno telo Kristusovo, potem se morajo vsi udeleževati življenja in vlade sv. Cerkve; Cerkev bi torej morali vladati cerkveni zbori škofov in vernikov. V tem skrajnem vzhodnem nauku, ki večkrat prehaja v protestantsko in modernistično zametanje cerkvene hierarhije, je vendar jedro resnice. Saj katoliška Cerkev zlasti v najnovejšem času vneto vabi vernike, naj z liturgično pobožnostjo goje življenje s Cerkvijo, vabi jih, naj po katoliški akciji sodelujejo s hierarhijo. Sedanji sv. oče opominja, da moramo delati za edinost predvsem z zgledi svetega življenja in z ljubeznijo do vzhodnih kristjanov. Na ta način bomo brez razburljivih bojev odstranjali predsodke in delali za edinost po načelu: Čim bliže Kristusu tem bliže edinstvu.

Predavanje je napravilo na vse navzoče globok vtis, zlasti konec, ki ga je predavatelj ponovil v ruskem jeziku. Nekateri so se bali, da bi moglo priti med katoliškimi in pravoslavnimi teologi na kongresu do kakih neprijetnih nasprotij. Po tem ireničnem govoru je bilo to izključeno. Splošno se je opažalo, da so pravoslavni Rusi izgubili vsako nezaupanje in so se s katoliškimi teologi o sporni vprašanjih razgovarjali kar najbolje odkrito, domače in prijateljsko.

Važnost govora dr. Grivca je spoznal tudi predsednik dr. Prečan, ki je porabil to priliko ter se je predavatelju s povzdignjenim glasom, globoko ginjen zahvalil za njegovo ljubezen do dela, ki ga vrši v prospeh cerkvene edinosti za njegovo ljubezen do Velehrada in za pomoč, ki jo izkazuje njemu pri vodstvu velehradskih kongresov.

Za dr. Grivcem so predavali še Gordillo, Herman, dr. Dvornik (Praga), Pawlowski (Varšava) in dr. Vašica (Olomuc). Posebno je ugajalo predavanje dr. Vašice o ruskem pisatelju Gogolju in njegovem odnosu do vzhodne liturgije in do katoliške cerkve.

Dopoldne in popoldne so se vršili v ožjem krogu razgovori katoliških in pravoslavnih teologov v spornih vprašanjih, ki so se pojavila v zvezi s predavanji na plenarnih sejah. Razgovori so se vršili v duhu ljubezni in zato v splošno, obojestransko zadovoljnost.

Tudi ta večer se je v baziliki vršila zadostilna pobožnost združena s premišljevanjem p. Gordilla.

Iz profesorske službe

Belgrad, 18. julija. l. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili premeščeni na moško učiteljišče v Ljubljani: dr. Gregor Žerjav, profesor na ženskem učiteljišču; Kump Leopoldina, profesorica na ženskem učiteljišču v Ljubljani; Gröbming Adolf, profesor na ženskem učiteljišču v Ljubljani; Čopič Venceslav, učitelj na ženskem učiteljišču v Ljubljani; Mesojedec Mirko, do sedaj na ženskem učiteljišču v Ljubljani; Koprivnik Rudolf, profesor na ženskem učiteljišču v Ljubljani; Robič Maks, profesor na ženskem učiteljišču v Ljubljani; Bernot Ciril, profesor na ženskem učiteljišču v Ljubljani.

Saršon-Specler Friderik, učitelj meščanske šole je dodeljen ženskemu učiteljišču v Ljubljani.

Na moško učiteljišče v Mariboru so premeščeni: Kadunec Franc, ravnatelj ženskega učiteljišča v Mariboru; Pregelj Rudolf, profesor na ženskem učiteljišču v Mariboru; Štrahman Ivan, profesor na ženskem učiteljišču v Mariboru; Fink Franc, profesor na ženskem učiteljišču v Mariboru; Osterc Franc, profesor na ženskem učiteljišču v Mariboru; Ropas Ervin, profesor na ženskem učiteljišču v Mariboru; Nemanič Ernest, profesor na ženskem učiteljišču v Mariboru.

Žaherl Marija, učiteljica na osnovni šoli; Miloš Simon, profesor; Baša Franc, profesor; so dodeljeni ženskemu učiteljišču v Mariboru.

Na I. državno realno gimnazijo v Ljubljani so premeščeni: Hočevar Kuno, ravnatelj državne realne gimnazije v Ljubljani; Kokalj Franc, profesor na III. državni realni gimnaziji v Ljubljani; Dolenc Ivan, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Marinko Vincenc profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Raič Slavko, profesor III. državne gimnazije v Ljubljani; Bajuk Marko, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; dr. Lovrenčič Joža, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Kalan Benko, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Grafenauer Franc, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Sodnik Rudolf, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Čemažar Franc, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Leben Stanko, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani; Žabkar Albin, profesor III. državne realne gimnazije v Ljubljani.

Srebrni drobiž

Belgrad, 18. julija. AA. Na podlagi zakona o kovanju srebrnega drobiža po 10 in 20 Din, objavljenega v Službenih novinah št. 282 iz leta 1931., izroči finančno ministrstvo preko Narodne banke prometu novi srebrni drobiž po 10 in 20 Din.

Popis drobiža je objavljen v Službenih novinah z dne 2. decembra 1931 v zakonu o kovanju srebrnega drobiža po 10 in 20 Din, Narodna banka bo izročila ta drobiž prometu po posameznih partijah, kakor ga bo dobila iz kovnic.

(Iz oddelka državnega računovodstva finančnega ministrstva.)

Novo presedstvo OUZD

Ljubljana, 18. julija.

K volitvi novega predsednika OUZD je vodstvo SUZOR-ja v Zagrebu izrecno zahtevalo, da se predsednik izvoli iz vrst delodajalcev, ker je bil prejšnji predsednik dr. Miha Krek iz vrst delojemalcev. Iz vrst delodajalcev bi prišel potemtakem v poštev, kakor smo poročali, kvečjemu g. Adolf Ribnikar. Na današnji seji pa je novo ravnateljstvo zapustilo statutarne principe in ponovno izvolilo — s privoljenjem delodajalcev — predsednika iz vrst delojemalcev. Pripomniti moramo, da je edina delavska organizacija, ki je v novem ravnateljstvu zastopana, samo Narodna strokovna zveza, torej organizacija, ki ima najmanj delavcev in nastavljencev organiziranih. Zastopniki Jugoslovanske strokovne zveze, ki ima mnogo več delavstva v svojih vrstah, v ravnateljstvu sploh niso zastopani. Prav tako so pri današnji seji izostali tudi zastopniki nekdanjih marksističnih strokovnih organizacij (Strokovne komisije), ki so bili sicer v novo ravnateljstvo imenovani. Gg. Čobal, Ošlak in Jakomin so izjavili, da v novem ravnateljstvu ne sodelujejo.

Današnja seja se je vršila v poslopju OUZD na Miklošičevi cesti. Sejo je vodil v imenu banske uprave višji pristav g. Zorn. Na dnevnem redu je bilo najprej čitanje dekreta o imenovanju novega ravnateljstva, nakar je g. Zorn izvedel konstituiranje novega predsedstva OUZD. Na predlog g. Ribnikarja je bil izvoljen za predsednika OUZD dosedanji komisar g. Ivan Tavčar, uradnik Delavske zbornice. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen g. Josip Rebek, znani obrtnik iz Ljubljane, za drugega podpredsednika pa g. Vladimir Kravos, tajnik Narodne strokovne zveze.

V upravni odbor so izvoljeni: za delojemalce gg. Kravos iz Ljubljane in Saje iz Maribora, za delodajalce pa gg. Rebek in Milko Krapež iz Ljubljane.

V rentni odbor so izvoljeni: g. Kavčič iz Stražišča in g. Kravos iz Ljubljane, za delodajalce pa g. Adolf Ribnikar in g. Rebek iz Ljubljane. V nadzorstveni odbor je izvoljen g. Viktor Naglas iz Ljubljane.

Novi predsednik Tavčar se je zahvalil za zaupanje in poudaril, da je najvažnejša naloga novega ravnateljstva doseči popolno avtonomijo in pa da doseže ravnotežje med izdatki in dohodki OUZD. Zlasti bo treba znižati upravne stroške.

Seja je bila kratka in so se gospodje med seboj hitro sporazumeli.

Belgrad, 18. julija. ž. Včeraj se je vrnil iz Lausanne pomočnik zunanjega ministra Konstantin Fotič, namestnik šefa delegacije v Lausanni. Čim je prišel v Belgrad, je obiskal zunanjega ministra Jevtiča, ki ga je obvestil o poteku pogajanj.

Strela na ljubljanskem velesejmu

Treščilo je v paviljon higijenske razstave, ki je popolnoma zgorela Škoda je ogromna

Pogled z Jugoslovanske tiskarne na oblake dima, ki jih je povzročil požar.

Ljubljana, 18. julija.

Huda nesreča je zadela naš Higijenski zavod. Danes dopoldne je do tal pogorel leseni paviljon na velesejmu, v katerem so bili vsi razstavni predmeti stalne Higijenske razstave.

Požar je zanetila strela, ki je udarila ob enajstih dopoldne v streho lesenega paviljona. V par minutah so ognjeni zublji objeli vso streho, takoj se je začelo vnemati tudi tramovje, nato notranjost paviljona in nazadnje tudi vsi razstavljeni predmeti v paviljonu. Kdor je Higijensko razstavo samo enkrat videl, ta komaj ve, s kolikim trudom je bilo zbrano vse, kar je pomenilo za naš mladi Higijenski zavod dragocen zaklad. Zaradi tega je škoda velika, neprecenljiva. V paviljonu so bili razstavljeni dragi predmeti, skrbno zbrane statistike, na stotine slik, diagramov — vse to so požrli ognjeni plameni v dobri pol uri.

Kako silen je bil požar, dokazuje najbolj dejstvo, da so koščki papirja, ki jih je veter dvigal s pogorišča v zrak in odnašal dalje v mesto, padali na cesto že par minut po začetku ognja v sredini mesta na Miklošičevi cesti, okrog sodišča in celo na Marijinem trgu. Vsa streha lesenega paviljona, v katerem so bili razstavljeni predmeti Higijenske razstave, je bila pokrita s lepenko, prevlečeno s katranom. Ogenj je tedaj imel naravnost dragoceno netivo, ki je gorelo kakor suha slama. Prav tako so bili ostali leseni deli paviljona pripravno gradivo za ogenj, ki se je zato skoraj v hipu razširil zunaj in znotraj paviljona.

Vročina okrog paviljona ob času ognja je bila strašna. Zaradi vročine se je že pričel vnemati tik zdravstvenega paviljona stoječi Čudnov vrtiljak. Ogenj je že pričel lizati spodnje lesene dele vrtiljaka, zgorele so tudi že stopnjice, ki vodijo s tal na podnožje vrtiljaka k sedežem. Goreti so začeli tudi že zgornji deli strehe vrtiljaka. Prihiteli gasilci so komaj mogli preprečiti, da ni postal žrtev nesreče tudi ta vrtiljak, ki pomeni za lastnika Čudna edino premoženje. Takoj so z vrtiljaka znosili vse premakljive dele, medtem pa so tudi že pričeli vliváti po dopeljanih cevch težke curke vode na goreči zdravstveni paviljon. Tako je bil Čudnov vrtiljak sicer obvarovan požara, kljub temu pa Trpi Čuden zaradi ognja pri svojem vrtiljaku veliko škodo.

Ljubljančani so požar na velesejmu zapazili takoj, čim so se pričele dvigati kvišku ogromne plasti gostega, črnega dima. To je bilo par minut pred enajsto uro dopoldne. Nekoliko minut prej je bilo slišati prvi grom, nato je parkrat močno zagrmelo, nebo se je potemnilo, tam zadaj na obzorju pa so se videli prvi znaki divjajoče strele. Potem je pretresel označje silen blisk, za njim pa je takoj strašno zagrmelo. Po ulicah so ljudje kar obstali ter se prijemali za glave od strahu, ki ga je povzročila strela. Takoj na to pa so se dvignili v zrak velikanski oblaki dima, po mestnih ulicah so ljudje opazili gasilce z avtomobili in motornimi brizgalnami, na gradu je istočasno odjeknil strel — in že je vsa Ljubljana vedela: gori! Ljudje so le ugibali, kje naj bi gorelo. Nekateri so najprej presodili, da gori pivovarna Union, drugi so menili, da je požar izbruhnil na gorenjskem kolodvoru. Najbolj so seveda pogodili tisti, ki so koj sodili, da gori na velesejmu. Da pa si je strela izbrala ravno paviljon, ki je bil menda edini na vsem velesejmu, ki je bil ves založen s predmeti, tega pač ni nihče mogel misliti.

Najprej so k pogorišču prihiteli mestni poklicni gasilci, obenem z njimi pa tudi prostovoljni gasilci iz Sp. Šiške. Prve cevi so napeljali daleč iz ski gasilci, ki so tudi prvi začeli gasiti. Poklicni gasilci so morali cev za vodo napeljati daleč iz Gosposvetske ceste. Pri tem požaru se je sploh pokazalo, da je na velesejmu za take slučaje premalo preskrbljeno. Edini hidrant v Lattermanovem drevoredu pač ne more zadostovati za ves ogromni prostor, na katerem stoje velesejmski paviljoni. K požaru so seveda takoj prihiteli tudi ljubljanski prostovoljni gasilci, dalje gasilno društvo iz Bežigrada ter gasilci iz tobačne tovarne. Gasiti so požrtvovalno pomagali tudi mnogi drugi ljudje, ki so skupaj z gasilci pritekli na pogorišče. Zbralo se je seveda tudi mnogo radovednežev, ki jih je krotila policija, da niso mogli bližje k pogorišču, kjer bi pač le ovirali delo gasilcem in reševalcem.

Tik pogorišča stoji manjši leseni paviljon, kjer je bila ob času velesejma brezalkoholna točilnica. Ta paviljon, v katerem zdaj stanuje g. Kek, uslužbenec velesejmske uprave ,bi bil tudi skoraj postal žrtev požara. Od paviljona, ki je zgorel, je ta mali paviljonček oddaljen komaj par metrov. Zaradi silne vročine se je zadaj že pričela vnemati ograja in nekateri drugi predmeti za paviljonom. K sreči je tudi veter vlekel v nasprotno stran ter tako ognjene zublje odvračal od tega paviljona. Toda kljub temu so velesejmski delavci odnesli iz paviljona že vse pohištvo g. Keka, ki je zaradi tega seveda močno poškodovano. Ob takih prilikah se zmerom dela z vso naglico.

Na drugi strani pogorelega paviljona stoji še en manjši, toda solidnejši paviljon, ki je pa krit z opeko. Tam stanuje g. Rihtar, uradnik velesejmske uprave. Zaradi solidnejše zgradbe in ker je streha krita z opeko, sicer za to stavbo ni bilo tolike nevarnosti, vendar so v prvem trenotku zaradi večje gotovosti tudi odtod pričeli odnašati pohištvo. Gasilci so tudi takoj, ko so prispeli na pogorišče, vzeli v varstvo vse bližnje večje lesene paviljone velesejma, ki bi bili prav gotovo zgoreli vsi do zadnjega, če bi se bil ogenj razširil na en sam paviljon s tako močjo, kakor je gorel paviljon s Higijensko razstavo. Zaradi tega je pač velesejmska uprava gotovo hvaležna gasilcem, da so jo obvarovali naravnost velikanske izgube.

Izgoreli predmeti, ki so bili ob času požara zaklenjeni v paviljonu, predstavljajo v malem za Higijenski zavod toliko škodo, kolikor ga je v velikem povzročil požar lansko leto v Monakovem, kjer je pogorela velikanska steklena palača z dragocenimi galerijami umetniških slik in drugih umetniških del. Kakor takrat prvi hip niso mogli preceniti škode, ki je zadela Monakovo in posebej zlasti bavarski umetniški svet, prav tako je tudi

zdaj prvi hip popolnoma nemogoče, točno preceniti naravnost velikansko škodo, ki je zadela naš Higijenski zavod v Ljubljani, posebej našo mlado slovensko zdravstveno kulturo. Požar je uničil v pičli uri sadove dolgoletnega dela; uničen je ves trud, napor, vsa prizadevanja Higijenskega zavoda, ki jih je ta imel v stalno Higijensko razstavo, brez dvoma dragoceno kulturno zdravstveno ustanovo. Zdaj bo treba znova zavihati rokave, vnovič bo treba zbrati vse to, kar je postalo skoraj v hipu žrtev divjega elementa. Toda mnogo je bilo v paviljonu predmetov, ki jih niti ne bo več mogoče nadomestiti — in teh je seveda najbolj škoda.

Lesen paviljon, ki je zgorel, je bil last velesejma. Bil je zavarovan, vendar bi bila škoda kljub temu vprav malenkostna, ko bi zgorel samo paviljon ,ne pa tudi v njem razstavljeni predmeti stalne Higijenske razstave.

V času gašenja je bil na Gosposvetski cesti ustavljen ves promet, ker so črpali vodo za gašenje uprav na sredini Gosposvetske ceste nasproti vhoda na velesejm. Tramvajski promet se je zaradi tega vršil skoraj eno uro s prestopanjem. Okrog poldneva je večji del gasilcev zapustil pogorišče. Zaradi varnosti so ostali tam le posamezni gasilci z eno samo brizgalno, ki so nadzorovali posamezne tleče dele lesa še čez eno uro popoldne.

Kdor neguje redno svoje lase s Pixavon-Shampoon-om ohrani zdrave in lepe bujne lase do visoke starosti.

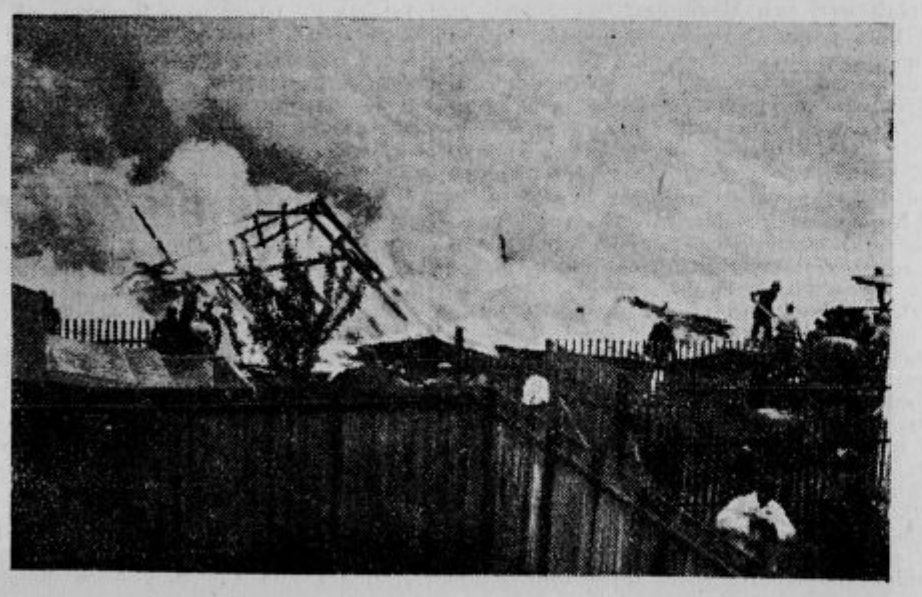

Trije dijaki v prepadu

Huda nesreča na Glaserjevi riži — Težavno reševanje ponesrečencev

Maribor, 18. julija.

Med obiskovalci Pohorja, zlasti Ruške koče je zelo priljubljen povratek po poti mimo slapa Šumika ter po dolini Lobnice. Pot vodi nekaj kilometrov po skoraj neprehodni globoki strugi po Glaserjevi riži, ki je ena največjih in najzanimivejših naprav za spuščanje lesa, ker vodi od Ruš v daljavo 15 km v osrčje Pohorja. Dasi sedaj ob času lesne krize ne spuščajo lesa po riži, je vendar pot precej nevarna, ker vodi naprava čestokrat zelo visoko nad strugo Lobnice ter bi lahko postal padec z ozkega žleba v globino usoden.

Preteklo nedeljo, ko je bilo pri Ruški koči Arehovo žegnanje, je napravila izlet na Pohorje med drugimi tudi skupina dijakov, med katerimi so bili 18 letni Milan Favaj, 18 letni Mirko Ozvatič in 16 letni Jožef Grabner. V nedeljo popoldne so se dijaki vračali po omenjeni poti čez Šumik po riži v Ruše. Kmalu pri vstopu v rižo pa je prišlo do nesreče, ki se le po srečnem naključju ni končala usodneje. Ker se riža že dalje časa ne uporablja, je tudi ne popravljajo in tako so v nekaterih delih hlodje, iz katerih je naprava zbita, že prepereli. Na tako nevarno mesto je prišla omenjena trojica. Riža se je nenadoma vdrla in vsi trije so strmoglavili v globino v kamenito strugo Lobnice. Padec je bil za vse tri usoden. Favaj si je zlomil desno nogo pod kolenom, Ozvatič je zadobil rane na glavi in hujše notranje poškodbe, Grabner pa si je izpahnil nogo ter obtolkel obraz. Vsi trije so obležali v strugi, iz katere si radi hudih poškodb niso mogli pomagati. K sreči je prihitela za njimi kmalu druga skupina izletnikov, ki so nudili ponesrečencem prvo pomoč, nato pa so odhiteli v Ruše ter pozvali telefonično mariborske reševalce. Iz domačinov, turistov in članov mariborskega reševalnega društva se je formirala skupina, ki je odhitela v dolino Lobnice po ponesrečence. Reševalna dela so bila silno težavna ter so trajala pet in pol ure, preden se je posrečilo vse tri ranjence spraviti po ozkem in opasnem žlebu do Ruš, kjer so jih naložili na reševalni avtomobil ter jih prepeljali v Maribor. Nesreča je vzbudila med izletniki in domačimi veliko pozornost in sočutje z ubogimi ponesrečenci. Pred nevarno potjo po riži so se izletniki že čestokrat svarili, toda le malokdo se je na ta svarila oziral. Priti je moralo do nesreče, da bodo sedaj obiskovalci Pohorja previdnejši ter bodo upoštevali svarila, ki so mišljena v njih dobro.

Dve smrtni nesreči

Ljubljana, 18. julija.

Sin mestnega nelavca, 12 letni Jože Grum iz Florijanske ulice 20, je odšel pred dnevi na počitnice v Kamnik pri Preserju, kamor ga je poslala Karitativna zveza. Dečko iz mesta je skušal pri dobrosrčnemu posestniku nekoliko pomagati pri kmetskem delu in je hotel včeraj odvezati junca. Junec pa je bil muhast in ni hotel slediti fantu k napajanju, temveč se je obrnil proti njemu in ga napadel. Junec je pobodel Jožeta Gruma in ga z rogovi podrl na tla. Sunil ga je v trebuh in deček je obležal z nevarnimi poškodbami na tleh. Prepeljali so ga v bolnišnico. Kljub takojšnji zdravniški pomoči pa dečku ni bilo več moči pomagati in je v noči na danes umrl. Orožništvo je bilo o dogodku obveščeno in je uvedlo strogo preiskavo.

V Tržiču se je pripetil drug smrtni slučaj. 15 letni Franc Ažman, sirota, ki je izgubil očeta, se je vdinjal za delavca pri nekem kmetu. Delal je pri slamoreznici, ni pa poznal konstrukcije slamoreznice. Z levico je zašel v kolo slamoreznice. Kolo je fanta zagrabilo in ga pritegnilo ter vrglo v stran. Fant je dobil hude notranje poškodbe, zmečkana pa mu je bila tudi roka. Pripeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer pa je po dobri četrt ure umrl.

V Krki najdeno truplo

V nedeljo dopoldne okrog 11 se je vozil po Krki z bolniškim čolnom brat Filip iz bolnišnice usmiljenih bratov v Kandiji. Veslal je bolj ob levem bregu ob Loki. Naenkrat pa je opazil v vodi na plitvini blizu kopališča truplo. Na klice je kmalu prihitelo več ljudi, ki so truplo potegnili iz vode. Truplo je bilo starejšega moškega, kateri je bil lepo oblečen. V žepu je imel lepo zlato amerikansko uro. Na licu mesta je prihitelo tudi orožništvo, ki je ugotovilo v mrtvecu, da je g. Potočar Franc, brat gospe Burjatove iz Kandije. Rajni se je v sredo, dne 13. t. m. odpravil kakor običajno od doma v Kandiji in od tega dne je manjkala vsaka sled. — Slučaj je bil izročen državnemu pravdništvu, ki bo preiskalo ali gre morda za kak zločin ali nesrečo.

Dr. Fr. J.:

Na cetinjski kongres

IV. V Kotorju in proti Cetinju

Ko je parnik zavozil iz luke Gruža na morje, smo šele imeli priliko pregledati ves Dubrovnik. Še sedaj stoji krepko in ponosno, stisnjen med griče in zalivom, katerega so včasi zapirali z verigami. Z Bogom, mesto slave in kulture, kateremu je šele Napoleon odvzel venec, kot je Ivo Vojnovič v svoji Dubrovački trilogiji mojstrsko opisal.

Nebo je rahlo zamreženo z oblaki in pod njegovim svodom je morje skoro mlečno belo. Pa tudi s to njegovo barvo se zelenje in skalovje obale in otokov ugodno ujema.

Na parniku »Kralj Aleksander« je le malo potnikov, tudi tu se pozna pomanjkanje denarja. Več potniških parnikov je sploh trajno privezanih v lukah in čakajo boljših dni.

Bila je nedelja. Vzdolž strme, mrtvo skalnate obale smo tu pa tam videli ljudi, ki so ribarili s trnkom.

Nebo se je razčistilo in iz visoke, sinje daljave sta se pokazala Orjen na levi, na desni pa Lovčen, obdana od nekoliko nižjih, pa prav tako divje izoblikovanih vrhov in od oblakov.

Parnik se okrene in zavozi med dvema majhnima utrdbama, ki še z eno drugo stojita ob vhodu v morski zaliv, sličen fjordu. Kotor, biser in ponos našega Jadrana; katera država bi nas ne zavidala zanj!

Naša pozornost se je povečala, da česa ne prezremo. Kraj za krajem se vrsti mimo nas, vsi ležijo spodaj na obali. Le čisto majhne cerkvice se pritiskajo zgoraj ob skalnati breg; mornarji so mi rekli, da so jih dali postaviti kapitani ladij, ki so se bili ob hudih viharjih in nevarnostih za to zaobljubili. Spomini na nevarnosti in na rešena življenja se jih torej držijo. Mirno mežijo njih okenca in line na živahni zaliv, po katerem plovejo parniki, včasi tudi tujih držav, in pa ribiški čolni na jadra.

Ponekod vidimo naše belosive bojne ladje in večje in manjše skupine vojnih mornarjev. Nad nami leti aeroplan.

Ustavimo se v Tivatu. Morski zaliv se je do tu že dvakrat razširil in zožil, dvakrat se bo pa še, štiri zalive ima Boka; na to in na ono stran se usmerja ladja. Idilično ležita na dveh otočkih pri Perastu dve cerkvici, ena med visokimi cipresami; menda je prav ona bila povod in vzor za Böcklinovo sliko »Otok mrtvih«.

Med Tivatskim in Risanskim zalivom se ožina imenuje Verige, zato, ker je tu fjord najožji in so ga svoj čas zapirali z verigami.

Na obali stojijo ali pa sedijo ogoreli kopalci in kopalke, mladina nas pozdravlja iz vode.

Naposled obstanemo. Mesto Kotor pritegne parnik k svoji tlakovani, od solnca razbeljeni obali. Nikjer mi ni bilo tako neznansko vroče kot tu. Hitimo v mesto, da bi dobili kaj sence.

Okrog mesta je izpeljan močan benečanski zid, tudi po strmem pobočju gre. Živelj je napol hrvaški na pol srbski, zato so tudi cerkve obeh ver. Stolnica stoji tik pod pečino s svojima dvema zvonikoma; dolga stoletja že spremlja usodo Kotorčanov. Posvečena je azijskemu svetniku sv. Trifonu, čigar zemske ostanke so prenesli semkaj. V njeni bogati zakladnici je tudi križ, ki ga je imel poljski junak, osvoboditelj Dunaja, Jan Sobieski v roki, ko je Boga prosil za zmago. Vodnik mi je tudi pokazal del obleke in nekaj ročne tkanine bl. Hozane Kotorske.

To me je spomnilo na njen grob, da sem ga šel iskat. Frančiškan me pelje v cerkvico iz 12. stoletja, ki je bila nedavno obnovljena. Zadaj na levi je njen nov oltar. Nad njim je srebrna skrinja, zgoraj pokrita s steklom, da se vidi lobanja in okostje, dragoceno oblečeno. Na prednji strani skrinje so reliefi, izdelani v Meštrovičevi šoli, ki predstavljajo tri čudeže iz Hozaninega življenja. To je posebno ljubka svetnica, doma v Črni gori, ki je bila najprej pastirica, potem pa je prišla v Kotor in tu kot samotarska redovnica živela do svoje smrti l. 1565, ko je učakala vzlic svojim mrtvičenjem 72 let. Dne 27. aprila imamo v Jugoslaviji njen spominski dan.

V Kotorju smo se šli tudi kopat. Morska voda pa tu ni tako sveža, ker je morski zaliv dolg in zavit. Hitro smo opravili ta posel, ker mudilo se nam je naprej.

Potem smo najeli taksi, se pogodili za 45 Din od osebe, kar je za tako daljavo in strmino zelo malo. Motor je začel brneti.

Hitimo više in više, bolj ali manj strmo, naravnost in v serpentinah, katerih je 30 in je vsaka zaznamovana s številko. Nekatere so res ostre, a vrtoglavice, kot so jo nekateri napovedali, ni imel noben izmed nas. Šofer je bil izvrsten.

Krasen, prekrasen pogled se nam je odpiral na kotorski zaliv, katerega smo mogli šele izviška pregledati, potem pa sosednje gore in na odprto morje tam zadaj.

»Nebeško lepo je, kadar solnce zahaja v morje,« je eden začel. Malo nevoljen sem se ozrl proč, da bi mi banalno ne profaniral lepote, ki je ležala pred menoj. Pa je nadaljeval: »Solnčni žarki so kot pahljača. Zareča obla se niža in niža. Naenkrat morje silno zacvrči.«

Pritajen smeh nam je zaigral na ustnicah.

Dalje in dalje, vedno više. Nad nami kroži jastreb in prižvižgava zategnjeno svoji neomejeni svobodi. Žični vlak vleče vreče cementa nad nami; gotovo je iz vojne dobe ostal.

Orožniška postaja. Čez dolgo časa samotna hišica. Potem zopet skale z zelenjem vmes.

Na vrhu sedla smo. Taksi začne drugače peti, navzdol drvimo. Ovinek za ovinkom. Glej, majhna, zidana hišica! Še ena in še več jih. Ravnica z malimi njivami in zelenimi travniki se odpre pred nami. Trg Njegoši. Lične, četudi nizke hišice. Ena od njih nosi kamnito ploščo, da se je v njej rodil leta 1812 pesnik-vladika Peter Petrovič Njegoš, ki sedaj počiva na Lovčenu. Ljudje nas prijazno pozdravljajo. Sploh je za Črnogorca značilno neko plemenito viteštvo. Bog daj, da bi ga ne izgubili tako kmalu!

Zopet se polagoma vzpenjamo. V same gole skale smo privozili, tudi naprej bo taka naša pot.

Nekaj hišic, pod njimi majčkene njivice s krompirjem in žitom; pa bi pridelek ene njivice ne zadostoval za eno peko. Od česa živijo ti ljudje? In vendar niso majhni in gredo pokonci kot knezi. Delajo samo ženske, moški malo; večina kadijo in obravnavajo svetovno politiko, sedeč pred hišami.

Dečko nam vrže dišeče zeli v avto, dirja vštric nas in prosi dinar. Kako siromašno je oblečen! Komu bi se ne zasmilil!

Majhna cerkvica, zopet nekaj hiš.

Zopet skale, zopet ovinki, dokler se ne pokaže — Cetinje. Po složni, široki poti pridrčimo vanje.

Slovenska dekleta proslavljajo Slomškov jubilej

Šmarje, 17. julija.

Danes so slovenska dekleta proslavila zgoraj pri Sv. Roku 70-letnico smrti velikega služabnika božjega A. M. Slomška. Iz vseh župnij šmarske dekanije so prišla dekleta. V trgu je bil udeležencem v pozdrav postavljen slavolok z napisom »Slovenski narod — Marijin narod«. Krasen sprevod se je vil z društvenimi zastavami na čelu in z godbo iz našega lepega trga k Sv. Roku, kjer se je najprej vršila procesija z Najsvetejšim; takšne udeležbe pri procesiji že dolgo ne pomnimo. Slomškove proslave se niso udeležila samo dekleta; tudi možje in fantje so prihiteli v velikem številu, dasiravno je proslava bila namenjena samo dekletom. Procesijo je vodil škofijski voditelj Marijinih družb kanonik Franc Časl iz Maribora, ki je nato daroval tudi slovesno sv. mašo. Pridiga je morala radi ogromne udeležbe biti zunaj na prostem pred cerkvijo, ker bi sicer niti tretjina udeležencev ne mogla slediti. Govoril je v poljudnih besedah predsednik mariborske Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec. Njegov govor je sličil šopku cvetlic, zbranih iz samih Slomškovih misli, izrekov in navodil. Naj bi ta duhovni šopek, ki ga je predsednik Prosvetne zveze poklonil dekletom, pa tudi v obilnem številu zbranim fantom, vedno posveževal Slomškov duh v vrstah naše mladine. Po končani sveti maši je bilo zunaj pred cerkvijo izvencerkveno zborovanje, ki ga je vodil predsednik mariborske Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec. Lepo in spodbudno so govorile zastopnice navzočih deklet in sicer Neža Verbovšek iz Šmarja, Berta Fais iz Kostrivnice in Ljudmila Valenčak od Sv. Jurija. Popoldne je stolni kanonik Franc Časl krasno govoril dekletom, članicam Marijinih drub, kako naj uveljavljajo Slomškovega duha v vsem življenju, zlasti pa v družinah, nakar so sledile slovesne večernice, ki jih je opravil ob asistenci ponkovski župnik Kociper. Zaključno besedo je zanosno govoril goreči mladinoljub msgr. Ivan Vreže, neumorni varih sv. Roka. Današnja proslava je v čast in slavo dekletom šmarske dekanije.

Ljubljana

Ogromne množine vode so se zlile nad Ljubljano

Ljubljana, 18. julija

Od sobote naprej se vrste nad Ljubljano in okolico silni nalivi. V soboto ponoči okoli 2.15 so začele padati prve kapljice dežja. Pohlevno je rosilo kakih 35 minut. Dopoldan okoli 11.35 pa se je nad Ljubljano utrgal oblak. Pojavil se je silen piš in ogromne množine dežja so kar zalile ceste in ulice. Deževalo je z malimi presledki vse do 20.40. Samo v soboto je padlo za 45.8 mm dežja. Nedelja je bila še nekako lepa, sicer oblačno in hladno, toda danes so se znova vlile silne plohe. Od 4.55 pa do 6.45 je bil prvi večji naliv. Pozneje okoli 11.55 pa se je pojavilo nad okolico in mestom strahovito neurje. Med treskanjem in močnim severozapadnikom je lilo kakor iz škafa. Toda samo nekaj minut. Večkrat je treščilo, med drugim v velesejmski paviljon. Vihar je deloma poškodoval nasade in po drevoredih je potrgal razno vejevje in polomil stare, suhe veje.

Zadnji nalivi so sicer povzročili naglo naraščanje rek in potokov, tako Save in Ljubljanice. Za enkrat pa še ni nevarnost za poplave.

Od sobote do danes opoldne je padlo 54.8 mm dežja. Ta številka predstavlja ogromne količine vode. Po meteoroloških pravilih, pomeni n. pr. 0.1 mm to, da pade na 1 km² 100.000 l vode. Torej gorenja številka pravi računarju, da je padlo zadnje dni na km² 54.800.000 l dežja. Če računamo ozemlje mestne občine z okroglo 40 km², dobimo, da se je nad Ljubljano in njeno najbližjo okolico zlilo 2.192.000.000 l vode. Pač ogromna masa vode, ki si jo ne moremo tako lahko predstavljati.

Zobozdravnik specialist

dr. Ivan Oblak

ne ordinira do 22. avgusta.

⊙ **Ureditev Cankarjevega nabrežja.** V zvezi z regulacijskimi deli Ljubljanice bo seveda potrebno urediti tudi vsa nabrežja ob Ljubljanici. Šele tedaj bo Ljubljanica popolnoma dostojna reka, ki bo Ljubljani v okras. Terenska sekcija banovinske uprave se prav zdaj bavi z načrti, kako najprej urediti Cankarjevo nabrežje od Frančiškanskega mostu do novega Čevljarskega mostu pod Trančo. Včeraj so zato Cankarjevo nabrežje premerili podolgem in počez. Ob Ljubljanici bodo speljali od trimostovja do Pod Tranče lepo cesto, uredili bodo seveda tudi hodnike ter sploh spremenili zdaj zanemarjeno Cankarjevo nabrežje v krasno sprehajališče. Obenem pa se bo po tej cesti tudi lahko vršil vozni promet med Štritarjevo ulico na novi most pod Trančo, kar zdaj ni mogoče. Kamenite stopnice ob novem Čevljarskem mostu bodo podrli ter napravili na most po zloženem klancu speljano cesto. Vse to pa bodo seveda napravili šele tedaj, ko bo na razpolago dovolj denarja. Če bo mogoče, bodo dela razpisana že letos, gotovo pa to seveda še ni. Zdaj bodo napravili vse načrte ter sploh opravili vsa pripravljalna dela.

Zobozdravnik-specijalist

dr. Mirko Kambič

ne ordinira do konca avgusta.

⊙ **Veliko malin na trgu.** Rdeče maline, o katerih vsi vemo, da iz njih napravljajo sladko in zdravo pijačo malinovec, so letos dobro obrodile. Ljubljanski trg zalagajo z malinami večinoma mali ljudje, ki nabirajo maline po gozdnih goličavah okrog Račne, Dobrepolj, Velikih Lašč in Strug na Dolenjskem. Prve maline so se pojavile na trgu že pred 10 dnevi; tedaj so jih ženske prodajale še po 7, tudi po 8 Din liter. Dovoz malin pa je iz dneva v dan večji, zato umevno padajo tudi njih cene. Včeraj so bile stojnice za Jugoslovansko knjigarno natrpane z malinami. Ženske pa tožijo, da letos ni prave kupčije. Trdijo obenem, da so prve zgodnje maline najbolj »žmahtne« ter torej za vkuhavanje najbolj pripravne. Čim poznejše so maline, bolj jih prevzame solnce, ki jih prav za prav izsuši ter jim vzame njih pravo aromo, barvo ter tako tudi vrednost soka. Tako to reč razlagajo gospodinjam prodajalke malin, ki seveda s tem delajo tudi reklamo zase, da bi sočni sadež čimprej prodale. Včeraj so bile maline že po 5 Din liter. — Zdaj ob sezoni bodo maline tudi precej izvažali. Iz dobrepoljskega kolodvora bodo v glavni sezoni odpravili vsak dan v inozemstvo po 6 do 10 velikih čebrov malin. Največ naših malin iz Dobrepolj in tamkajšnje okolice gre na Dunaj. Veliko pa jih pokupijo tudi domači pridobitniki, saj je izdelovalcev in razpečevalcev malinovega soka v naši ožji domovini skoraj vsako leto več.

⊙ **Rdeče jagode so drage.** Medtem, ko so se maline pocenile, so rdeče jagode v ceni poskočile. Sezona rdečih jagod gre že h koncu, donos je vedno manjši, povpraševanje zmerom živahno, zato pa cene ponovno rastejo. Prejšnje tedne smo rdeče jagode dobivali na trgu že po 5, kakšenkrat tudi po 4 Din liter, včeraj pa so jih ženske ponujale zopet po 6 in 7 Din liter.

⊙ **Seznami oseb, zavezanih pridobnini,** katerih davčne osnove se bodo za davčno leto 1932 razpravljale pred davčnim odborom za mesto Ljubljana v času od 2. avgusta do vštevši 12. avgusta 1932 so razgrnjeni na vpogled davčnim zavezancem pri mestnem načelstvu v Ljubljani (mestna posvetovalnica, Mestni trg 2-I, vrata 22) v času od 18. julija do vštetega 25. julija 1932 med običajnimi uradnimi urami od 8 do 14. Natančnejši podatki so razvidni iz tozadevnega razglasa, ki je nabit na deski poslopja mestnega načelstva v Ljubljani.

⊙ **Obešenec v sodnih zaporih.** Orožniki so v soboto ob 12.45 pripeljali iz St. Vida nad Ljubljano v sodne zapore ljubljanskega deželnega sodišča Leopolda Lukana, ki je italijanski državljan, rojen 30. oktobra 1902 v Spod. Konomlju pri Idriji in ki je zadnji čas stanoval v Ljubljani, Florjanska ulica. Lukan je bil brez posla. Osumljen je bil, da je 12. julija ponoči skušal vlomiti s še nekim starejšim možakarjem v stanovanje krojaškega mojstra Menarta. Ko je bil Lukan v soboto popoldne sam v celici preiskovalnega zapora, je najprej z vso silo butnil z glavo v železje centralne kurjave, nato vzel hlačni jermen, ga privezal na železje centralne kurjave, napravil zanjko, jo djal čez glavo okoli vratu in se ležeč obesil. Okoli 15 so ga opazili nepremično ležečega. Vsak poskus ga obuditi k življenju je bil zaman. Včeraj so Lukana na tihem pokopali.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Javna kuhinja za brezposelne v Trbovljah

Trbovlje, 18. julija.

Zadnjo soboto, 16. t. m. so se na predlog druge rudarske zadruge zbrali na občini zastopniki vseh tukaj obstoječih socialnih ustanov. Namen ankete je bil, kakor je predlagala rud. zadruga, da se sestavi iz vseh obstoječih ustanov skupen odbor v pomoč občinskemu socialnemu uradu. V ta odbor pošlje vsaka organizacija po dva člana. Iz mnogoštevilnih zastopnikov se je naposled sestavil ožji odbor, obstoječ iz dveh zastopnikov županstva in še iz gg. duh. svetnik Gašparič, ravnatelj Loskot, dr. Jenšterle, Pleskovič, Pliberšek in Bastič. Nato se je vršil razgovor, kako pomagati brezposelnim in delno zaposlenim. Delno zaposleni pri rudniku bodo dobili koncem tega meseca tri vagone moke, ki se bo razdelila po ključu, o katerem se bo sporazumel občinski socialni urad s centralo TPD v Ljubljani. Moko bo nabavila TPD iz enmilijonskega fonda, katerega je družba odločila v zadnjem času v podporne svrhe. Za brezposelne pa se bo ustanovila kuhinja iz prispevka, ki je zanj določen. Vendar je ta vsota daleč nezadostna, zato je predlagal g. svetnik Gašparič, da se v tej hudi stiski obrne odbor na dobra srca v kraju in po celi dravski banovini za pomoč delavstvu v tej bedi, ko ne more dobiti zaslužka. Ta nasvet je bil sprejet od vseh zastopnikov in so med navzočimi takoj obljubili svojo pomoč, da bodo prispevali: g. dr. Baumgarten po 500 Din mesečno in društvo rudniških nameščencev po 1000 Din mesečno, Vincencijeva konferenca pa bo nabavila živila. Sklenilo se je obrniti na vse premožnejše sloje v kraju, da po možnosti prispevajo.

Složen nastop vseh je s tem na prvi seji že rodil uspeh. Želimo, da se v tej smeri nadaljuje v pomoč brezposelnim in njih družinam.

*

Petdesetletnico je obhajal obenem s svojim godom včeraj priljubljeni g. katehet vodenske šole, Ratej Mirko. Za vse dobro vnetemu gospodu želimo: Na mnoga leta!

Karitas — zastopnika te vrste cenenega zavarovanja v Trbovljah sta Krevl Rudolf, gostilničar v Društvenem domu in Kamnikar Rudolf, Retje 24.

Nahrbtnik z dvema odejama je našel v ponedeljek zjutraj, krojač Novak, na trgu pred cerkvijo. Najbrž ga je tam pustil kak utrujen nedeljski izletnik.

REX steklenice in aparati za vkuhavanje sadja. — Zaloga: **Julij Klein**, Ljubljana, Wolfova 4

Novo mesto

Pogreb blagopokojnega gospoda F. Garzzarolija pl. Turnlacka se je vršil v nedeljo, dne 17. t. m. ob obilni udeležbi meščanov na tukajšnje pokopališče ob 4 popoldne. Blagega pokojnika je poznalo celo mesto. Da je bil med meščanstvom zelo priljubljen in spoštovan, je pričal ravno njegov pogreb. — Uživaj večni mir!

Tržič

Nova maša gosp. Pavla Slaparja je potekla nad vse slovesno. Mogočna podoknica na predvečer je že ustvarila slovesno razpoloženje. Veselo presenečenje pa je zavladalo med slavnostnimi gosti in zbranimi verniki, ko se je malo pred sprevodom v cerkev ustavil pred župniščem avto, iz katerega je stopil ekscelenca gosp. dr. Ante Bauer, zagrebški nadškof, ki biva pri Sv. Aani na oddihu. Osebno je prišel pozdravit novomašnika in je tudi prisostvoval njegovi prvi daritvi sv. maše. Poleg nadškofa je spremljalo novomašnika k oltarju 20 duhovnikov in bogoslovcev. Gosp. dr. A. Trstenjak je z mogočno besedo predstavil duhovnika-srednika med Bogom in ljudmi. Naš pevski zbor je zopet pokazal svojo izvežbanost, ko je brezhibno odpel Zuccolijevo mašo sv. Frančiška pod vodstvom gosp. organista Planinška ob spremljevanju orkestra in orgel, za katerimi je sedel mojster gosp. prof. Tomc. Ob tej priliki je Tržič zopet pokazal, da globoko spoštuje duhovniški stan.

Maribor

Za zaposlitev domačega delavstva

Pogosto smo že poročali o grozeči brezposelnosti, ki narašča dnevno med gradbenim delavstvom. Te dni, ko bi morala biti gradbena sezona najživahnejša, je odpustila že druga mariborska stavbna tvrdka skoraj celokupen svoj delavski stalež, ker ne more prevzeti nadaljnjih naročil radi denarne zapore. Stavbe, ki so že v delu, se dokončujejo s skrajno omejenim številom delavcev; novih večjih del pa ni. Mariborsko gradbeno delavstvo pričakuje sedaj edino odpomoč v zgradbi carinske pošte, s katero se bo letos pričelo. Mestna občina je že prejela odobrenje ministrskega sveta, s katerim se nakazuje pri Hipotekarni banki iz kaldrminskega fonda znesek 3,700.000 Din za zgradbo carinske pošte. Z gradbenimi deli se bo pričelo, čim bo potrjena od pristojnih ministrstev druga licitacija za oddajo gradbenih del, ki se je vršila v letošnji pomladi. Kakor znano, je pri omenjeni licitaciji izdražbala gradnjo carinske pošte ljubljanska tvrdka inž. Dukič. Skoraj gotovo je, da bo licitacija potrjena ter bo delo dobila omenjena tvrdka. Že sedaj pa je potrebno naglasiti potrebo, da se zaposli pri gradbenih delih izključno mariborsko gradbeno delavstvo.

*

☐ **Poročila** sta se včeraj g. **Stupan** Bogomir, profesor na drž. realni gimnaziji v Mariboru in gdč. dr. Helena **Tominšek**, profesorica na drž. ženskem učiteljišču v Mariboru in hčerka ravnatelja humanistične gimnazije dr. Tominška. Kot priči sta bila za ženina dr. Igor Rosina, odvetnik v Mariboru, za nevesto pa Viktor Tominšek, medicinec. Poročni obred je bil v frančiškanski cerkvi. Novoporočencema naše prisrčne čestitke.

☐ **Župan se je vrnil.** Mestni načelnik dr. Lipold se je vrnil z dopusta ter prevzame danes vodstvo občine od podžupana Golouha, ki ga je za časa dopusta zastopal.

☐ **Častno odlikovanje.** Znane tradicijonelne londonske razstave »International Trade Modern Homes« se je udeležila tudi mariborska tvrdka Adalbert Gusel s svojimi izvrstnimi produkti žganih pijač. Tvrdka je dobila na razstavi častno in redko odlikovanje »Grand Prix« z zlato medaljo. Odlikovanje je lep dokaz sposobnosti in našega podjetnika ter izkaz sposobnosti našega podjetnika ter izno častitamo.

☐ **Mrtvaški zvon.** V Krčevini v Lešnikovi ulici 3 je ugrabila smrt 51 letnega čuvaja državne železnice Franca Langerholca. Pokojnik je bil priljubljen in spoštovan mož ter je njegova smrt svojce hudo prizadevala. Pogreb se vrši jutri ob 2 popoldne iz hiše žalosti na frančiškansko pokopališče. Naj počiva v miru, žalujočim naše sožalje.

☐ **»Dom revežev«** hoče postaviti v Mariboru agilna Krščanska ženska zveza. Prispevki se nabirajo že leto dni. Da se naberejo potrebna sredstva za to človekoljubno ustanovo, priredi omenjeno društvo dne 7. avgusta na Trgu Svobode veliko dobrodelno tombolo, ki bo spričo svojega vzvišenega namena gotovo zbudila pri občinstvu veliko pozornost.

☐ **SSK Maraton.** V četrtek ob 20 sestanek vsega članstva na Livadi.

☐ **Več tržnih miz.** Svoječasno smo že opozarjali na nedostatek na trgu; ob tržnih dneh primanjkuje miz ter so kmetje prisiljeni svoje pridelke, zelenjavo in sadje razgrinjati kar na tleh. Na nehigijeničnost takega prodajanja ni treba posebej opozarjati. Tržni urad bo moral ali nabaviti dovoljno število tržnih miz, ali pa stisniti prodajalce ob mizah tako, da bo za vse prostora.

☐ **Viktorija v Mariboru.** V nedeljo se poizkusi v borbi za državno prvenstvo v Mariboru **SK Vikterija** iz Zagreba. Kako se bodo kaj držali naši vrli Mariborci?

☐ **Belo polje...** Mesto medmestne tekme se je moral vršiti radi izostanka Ljubljančanov samo propagandni turnir, ki so se ga udeležili najboljši mariborski igrači z Denesom iz Ljubljane. Zmagal je Denes nad Gerziničem. Tretje mesto je zasedel Girgou, četrto Vodeb in peto Jančič. Finale igre v dvoje je prinesel zmago Denesu in Vodebu proti Girgouju in Gerziniču.

☐ **Najemninske zadeve.** Mariborska davčna uprava razglaša: Rok za sestavo pogodb o najemu zgradb, stanovanj in lokalov v smislu zakona z dne 25. marca je potekel dne 1. julija 1932. Za stanovanja in lokale do 2400 Din letne najemnine, kakor tudi za podnajeme ni obveznosti sestavljati pogodbe. Ker se bo v najkrajšem času pričela kontrola o izvrševanju te naredbe, se hišni lastniki naprošajo, naj imajo najemne pogodbe pripravljene in na razpolago, da se izvrši njih pregled hitro in neovirano. Opozarja se, da oni, ki ni sestavil najemne pogodbe na monopoliziranem obrazcu do 1. julija 1932 odnosno za nove najemnike, ali za izpremembo v višini najemnine v 15 dneh od dneva vselitve, odnosno izpremembe v višini najemnine, plača poleg redne takse tudi še nje petkratni znesek kot kazen in takso za kazensko preiskavo. Lastniki stanovanj in lokalov morajo ne glede na višino najemnine izdajati priznanice s predpisano takso o prejeti najemnini sicer se kaznujejo po čl. 5. zakona o taksah.

☐ **Kroglo v trebuh.** Do opasnega spora je prišlo v nedeljo zvečer pri Sv. Petru pod Mariborom v nekem vinotoču. 29 letni čevljarski pomočnik Slavko Kukovec se je sprl z domačimi fanti in konec je bil, da ga je eden pričakal pri odhodu iz vinotoča ter mu pognal kroglo iz samokresa v trebuh. Ker je bil oddan strel iz neposredne bližine, je krogla prebila trebušno votlino ter izstopila na hrbtu, vendar pa je imel ranjenec nepričakovano srečo, da mu projektil ni ranil življenjsko važnih organov. Kukovca so domačini hitro naložili na voz ter ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer so ga takoj operirali.

☐ **Kolesa in lestve.** Na križišču Vrtne in Koroške ulice je prišlo do karambola dveh kolesarjev, ki sta precej neusmiljeno butnila skupaj. Po Vrtni ulici je pribrzel navzdol po strmini z veliko naglico kolarski vajenec Ignacij Korošec ter v naglem zavoju v Koroško cesto zavozil naravnost v dijaka Antona Breclja, ki se je peljal s kolesom po pravilni strani ceste. Udarec je vrgel oba kolesarja z vozil ter sta pri padcu zadobila lažje poškodbe. Najobčutnejše sta bili pa poškodovani obe kolesi, ki sta se pri trčenju čisto zvili. — Hujša nesreča se je pripetila tudi v magdalenskem predmestju. 10 letna Marija Rejec, hči železniškega kovača je plezala po lestvi na hlev ter padla v globino več metrov. Zadobila je hude poškodbe na levi nogi ter so jo morali spraviti v bolnišnico.

☐ **Radovednost in želja po pustolovščinah.** V deževni in hladni noči na ponedeljek je našel stražnik na ulici blodečega bosopetega dečka, ki se je stiskal ves premočen v zavetje vežnih vrat. Odvedel ga je na stražnico, kjer je dečko izpovedal, da ga je prignala v mesto radovednost in želja po dogodivščinah, ki si jih je predstavljal v svoji pustolovski glavici. Dečka so čez noč obdržali na stražnici, včeraj pa so ga izročili mestnemu socijalno-političnemu uradu. Pripoveduje, da je doma iz Ormoža ter je star 11 let. Zadnje čase je služil pri posestniku Simoniču v Selcih pri Sv. Rupertu; zove se pa Anton Kokoš. Začasno so ga oddali v Mladinski dom, dokler se ne ugotovijo točni podatki in pristojna občina mladega fanta.

☐ **Kolporterji** za razprodajo našega lista, se iščejo. Povprašati v upravi na Koroški cesti št. 1. Zaslužek imajo lahko tudi mladeniči, stari vsaj 16 let.

☐ **Ljudje so videli,** kako je v soboto zvečer okoli devetih v bližini gostilne Zokaly na Meljski cesti neka ženska pobrala temnomoder otroški pulover in nato v spremstvu dveh otrok izginila. Ljudje jo poznajo; zato se poziva, da izroči omenjeni pulover pri stranki Kores na Aleksandrovi cesti 44, ker se sicer prijavi policiji.

Celje

☞ **Smrtna kosa.** V javni bolnišnici je umrla v nedeljo 17. julija v starosti 46 let Rozalija Serbejeva, služkinja iz okolice Konjic. — Isti dan je umrla prav tako v javni bolnišnici Štefka Arnškova, hčerka služkinje iz Škofjevasi. — V Gaberju, Kovinarska ulica 10, je umrla v nedeljo v starosti 71 let Katarina Svetelova, zasebnica. — Nasleduji dan, včeraj, je umrla v javni bolnišnici Frančiška Oblakova, dninarica iz Griž. — Bog jim daj večni mir in pokoj!

☞ **Kolporterje za celjsko okolico išče podružnica uprave »Slovenca« v Celju.** Ponudniki naj se oglase v pisarni uprave v Cankarjevi ulici 4.

☞ **Kolesarjenje po trotoarjih celjskih ulic.** Po Aškerčevi ulici se je razpasla razvada, da skoraj vsi kolesarji vozijo po trotoarju. Kolesar za kolesarjem se namreč zakadi z vso brzino po trotoarju, tako da pešci niso varni. Tako se je zgodilo v nedeljo, da je privozil neki motociklist s precejšnjo brzino v smeri od Gaberja proti mestu in se prišedši v Aškerčevo ulico, seveda takoj podal na trotoar. Pri paviljonu, ki ga je postavilo združenje vojnih invalidov, je skoraj podrl neko gospodično, ki se je rešila edino na ta način, da je hitro odskočila na cesto. Prosimo merodajno oblast, da posveča svojo pozornost Aškerčevi ulici glede kolesarjenja.

☞ **Na podlagi sklepa občinskega odbora** celjskega od 24. junija se pobira od 4. julija dalje kot najnižja pristojbina za občinsko cestno naklado znesek 50 par. — Mestno načelstvo Celje.

☞ **Malomarnost ali kaj?** Pred neko hišo v Razlagovi ulici, ki je postala sedaj po končni ureditvi zaradi odličnega tlaka ena najprometnejših ulic, leži sedaj že cele tedne kup kamenja in peska. Malo čudno se nam zdi, da se nikdo ne pobriga, da bi se ta kup spravil stran.

☞ **Nogomet.** V nedeljo ob 5 popoldne se je vršila na igrišču Atletikov pri Skalni kleti prijateljska nogometna tekma med Atletiki in SK Dobrno iz Trbovelj. Pri tekmi so zasluženo zmagali domačini v razmerju 3 : 0. — Isti dan je igral prvak celjskega okrožja prvenstveno nogometno tekmo v Trbovljah s trboveljskim prvakom SK Amaterjem. Tudi pri tej tekmi so zmagali Celjani v razmerju 3 : 0. Tekma se ni vršila baš v elegantnem stilu, nego je bila mestoma zelo surova. Enemu igralcu, Gobcu od SK Celja, se je pri taki priliki zlomila noga, kar je vsekakor obžalovanja vredno in sportu samo v kvar.

Loke pri Zagorju

V nedeljo, 17. julija, ko smo praznovali god sv. Marjete, smo obhajali pri nas veliko slovesnost. Izvršila se je namreč slovesna blagoslovitev nove zgradbe naše »kaplanije«. Že dve leti deluje med nami z izredno požrtvovalnostjo in velikim uspehom gosp. Vital Vodušek, ki je kot zagorski kaplan eksponiran na Loke za naš kraj in za Kisovec. Ni pa imel doslej svojega stanovanja, ampak je prebival deloma v Kisovcu, deloma na Lokah v privatnih hišah. Na pobudo ključarja loške cerkve gosp. Dernovška se je zato osnoval odbor z nalogo, da sezida kaplanu primerno stanovanje. Delo se je lani začelo in letos dovršilo. In v nedeljo smo obhajali slovesnost blagoslovitve. Ker pa se tudi mi delavci radi postavimo, smo povabili za ta dan na Loke ljubljanskega škofa, da nam on novo kaplanijo blagoslovi. Bil pa je zadržan, zato je naš gosp. kaplan povabil mesto njega gospoda nadškofa dr. Jegliča. Povabilu se je nadškof rad odzval, zlasti še, ker mu je naš kraj že od lani znan, ko je bil tu z ljubljanskim škofom na obisku in si je takrat ogledal tudi rudnik v Kisovcu. Za slovesnost smo se dobro pripravili. Cerkvico na gričku, nedavno vso prenovljeno in povečano, smo lepo okrasili. Pred njo smo postavili nekaj mlajev. V soboto zvečer in vso noč ter v nedeljo zjutraj so streli iz možnarjev oznanjali radostni dan. Ob devetih zjutraj smo nadškofa slovesno sprejeli. Pripeljal se je z avtom z Gornjega grada. Ob desetih je bila nato v cerkvi služba božja ki jo je opravil nadškof. Pred cerkvijo je visokega cerkvenega kneza pozdravil ključar. Bili smo vsi ginjeni, ko smo si gledali iz oči v oči, in ko se nam je nadškof toplo zahvalil za delo, ki smo ga dovršili. V cerkvi nas je nadškof v lepem govoru bodril za lepo življenje. Po maši je bila zahvalna pesem. Nato pa se je razvil sprevod do nove zgradbe. V slovesnem ornatu je stopal nadškof k poslopju. Tam je najprej blagoslovil vodo, nato pa je raz stopnice spregovoril zbrani množici ljudi, ki se je zbrala iz bližnje in daljne okolice. Po govoru je izvršil blagoslovitev. Pri obredu kakor tudi pri sv. maši mu je asistirala domača zagorska duhovščina, škof. ravnatelj Jože Jagodic in ekspozit iz Izlak, gosp. Osolnik. Po obedu v novi zgradbi so bile v cerkvi litanije, na kar se je nadškof kmalu odpeljal zopet domov. — Doživeli smo dan, ki ga ne bomo nikoli pozabili. Bil nam je v veliko zadoščenje in v plačilo za ves trud, ki smo ga imeli z zgradbo. Najbolj pa je bil seveda vesel tega dne naš gosp. Vital, ki ga prosimo, naj še dolgo ostane med nami, da dobimo za kaplanijo kmalu tudi še samostojno župnijo.

OTOMANE

Couch zofe, divane, spalne fotelje, peresnice, žimnice, zložljive postelje, mreže, ter vza tapetniška dela izvršuje najceneje

F. SAJOVIC, LJUBLJANA, STARI TRG ŠT. 6.

Dnevna kronika

Romanje štajerskih Slovencev na Brezje

Romanje, ki je bilo nameravano za julij, se vrši v dneh 7., 8. in 9. avgusta t. l. Polovična vožnja je sedaj dovoljena. Župni uradi v lavantinski škofiji prejmejo te dni okrožnico, da zberejo prijave.

Čas prijave je zaradi nujnosti zelo kratek, samo do 28. t. m. Dne 31. julija t. l. mora pripravljalni odbor že prijaviti število udeležencev! Vljudno zato prosimo že danes, da p. n. župni uradi točno dopošljejo prijave. — Pripravljalni odbor.

Hudo neurje v litijski okolici

Šmartno pri Litiji, 18. julija

V soboto dopoldne je divjala nad Šmartnim huda nevihta s točo. Prišla je sem od temenške doline in naredila veliko škodo zlasti v vinogradih. Najhujše so prizadeti vinogradi v Mihelci in Debelem hribu, nadalje v Bernadovcu in Preski. Usodno je zlasti to, ker ni samo toča sklestila grozdje, ampak ker je vsled strašnega naliva odnešena zemlja marsikje do pol metra globoko in še več, trte so pa zruvane. Nekaterih vinogradov sploh ne bo mogoče več obnoviti, ker je bila odnešena vsa prst. Manj se pa pozna vpliv neurja po polju, tako da tukaj ni veliko škode.

Bihaški volivni proces

Bihač, 17. julija

Včeraj se je vršilo zasliševanje volivnega odbora, ki so vsi obtoženi, da so nepravilno vodili volivne listine. Zaslišani so bili predsednik volivnega odbora zdravnik dr. Sergij Mihajlov, ruski emigrant, trgovec Miloš Krivokuča in Dušan Avdalovič, ki je vodil zapisnik. Avdalovič trdi, da je vse, kar je delal, storil po navodilu predsednika Mihajlova. Danes je prišel na vrsto zadnji, a glavni obtoženec Hasan Miljković, bivši narodni poslanec, star 41 let, posestnik, oče šestih otrok, nekaznovan.

Na vprašanje predsednika, če se čuti krivega, je Miljković odgovoril, da se ne čuti krivega, ker je svoje lastno življenje stavil na kocko, braneč tiste, ki so vse zakrivili. Pove dalje, da je bil že štirikrat izvoljen za narodnega poslanca. Med volitvijo so se ljudje prepričali, da se glasovalci ne vpisujejo pravilno. Ko sem stopil v volivni lokal, sem videl, da so predstavniki list razpostavljeni tako, da niso mogli nadzorovati popisovanja volivcev. Takoj sem spoznal, da se hoče goljufati. Bil sem previden in sem storil vse, da ne pride do nereda.

Predsednik: Torej vi pravite, da je množica navalila v zgradbo proti vaši volji. Kaj ste pa vi ukrenili proti temu?

Obtoženec: Jaz sem stavil svoje življenje v nevarnost, da to preprečim. Kakor hitro sem se prepričal, da se falzificira, sem obrnil najprej pozornost predsedniku. Dvakrat sem prepričil, da ni nastal nered, tretjič mi pa ni bilo mogoče. Obiskal sem starešino okrajne izpostave in predsednika volivnega odbora, šel sem tudi na pošto, da bi telefonično govoril z okrajnim glavarjem. Nisem pa mogel dobiti telefonske zveze. Obtoženec dalje pripoveduje, da je neprestano miril množico, ki je pa postajala čezdalje bolj razkačena, tako da ni mogel več obvladati ljudi.

Zasliševanje Hasana Miljkovića je trajalo poldrugi dan. S tem je bilo končano zasliševanje obtožencev in jutri bodo prišle na vrsto priče, katerih je povabljenih okrog sto.

Koledar

Torek, 19. julija: Vincencij (Vinko); Avrea (Zlata).

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je v visoki starosti 82 let mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Seljak, roj. Petan, zasebnica. Pokopali jo bodo danes ob petih popoldne. Blag ji spomin! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

= **25letnico mašništva** je obhajal preteklo nedeljo na Vranskem tamkajšnji župnik g. dr. Valentin Mörtl. Jubilant se je rodil leta 1884 v Melvičah pri Šmohorju na Koroškem. V mašnika ga je posvetil dne 21. julija 1907 škof dr. Kahn. Istega dne je bil posvečen v mašnika tudi ljubljanski knezoškof dr. Gregorij Rožman. Po končanih bogoslovnih študijah je bil g. Mörtl nastavljen kot kaplan v Dobrli vasi. Služboval je dalje v Borovljah, Grabštajnu, Svečah, pri Sv. Juriju na Strmcu in v Hodišah, kjer je ostal do plebiscita. Ves čas svojega službovanja je podpiral slovenski življ v kulturnem, gospodarskem in prosvetnem oziru. Zato so ga Nemci seveda silno zasovražili. Pred plebiscitom je bil z drugimi Slovenci vred kot talec aretiran in pod močno ekskorto odpeljan v Celovec. Pri tej priliki bi bil g. Mörtl kmalu ubit. Po plebiscitu se je preselil na Štajersko, kjer je dobil župnijo Marenberg in postal dekan marenberške dekanije. Tu je ostal do leta 1925, ko je nastopil župnijo na Vranskem. Tu se je pričel takoj udejstvovati v prvi vrsti na dušnopastirskem polju. Poživil je versko življenje svojih faranov in se zanimal tudi za vse panoge versko-kulturnega življenja. Na predvečer jubileja mu je cerkveni pevski zbor priredil lepo podoknico z nagovorom, v nedeljo pa je opravil ob asistenci številnih sobratov slovesno službo božjo. Hvaležni farani so ob tej priliki do zadnjega kotička napolnili župno cerkev. K srebrnemu jubileju gospodu župniku tudi mi iskreno častitamo.

— **Na Brezjah** sta se v ponedeljek poročila g. Valentin Zupan, posestnik pri Radovljici, in gdčna Marija Frelih, posestnica na Brezjah. Bilo sreče!

= **Na drž. srednji tehniški šoli v Ljubljani** sta imenovana za profesorja v 8. skupini inž. Anton Kuhelj in inž. arh. Miroslav Kos, uradniška pripravnika na isti šoli. — Pri banski upravi savske banovine je postavljen za uradniškega pripravnika Ivan Žec, politič.-uprav. pripravnik okrajnega načelstva v Makarski.

= **Iz vojaške službe.** Po službeni potrebi so odrejeni za lekarnarja podgoriške začasne vojne bolnice lekarniški poročnik Dalibor Bonači; za poveljnika oddelka pri 43. pešpolku peh. poročnik Ljubiša Urban; za vodnika splitske čete primorskega orožniškega polka peh. podporočnik Vilim Švob; za vodnika sarajevske čete drinskega orož. polka peh. podporočnik Leopold Turšič; za vodnika dobojske čete vrbaškega orož. polka topniški podporočnik Evgen Štrancar; na službo na kr. brod »Žmaj« strojni podporočnik Janko Gustin; za opazovalca 4. zrakoplovnega polka zrakoplovni poročnik Jožef Kropar in za poveljnika stana v štabu poveljstva dravske divizijske oblasti peh. kap. I. razr. Veselin Veljković.

= **Napredovali** so v višjo skupino državni mojster kolar Franjo Tratnik, drž. mojster kovač Roman Kučan in drž. mojster puškar Ozren Zahar.

DAJ sladoled DAM.

= **Imenovane** so za uradniške pripravnice gojenke, ki so dovršile v Belgradu šolo za sestre strežnice, naslednje dnevničarke: Marija Šambek, Danica Čuček, Hilda Mervar, Štefica Gaberšek, Anka Rukavina, Litija Pertot, Minka Završnik, Adela Hang in Gabrijela Tomažič.

Ostale vesti

— **Strela.** Preteklo soboto 16. t. m. popoldne je po kamniški okolici precej deževalo in vmes sem in tja treskalo. Ob četrt na 5 se je strašno zabliskalo, grozovito treščilo in strahotno zagrmelo, znak, da je treščilo kje prav blizu Kamnika. Udarilo je v električno napeljavo med vilo usmiljenih bratov (»Domom sv. Antona) in vilo Johance Prešnikarjeve v Mekinjah. Strela je odkrhnila vrh droga električne napeljave in se nato razdelila na tri strani. Šla je po električni žici, ki je zgorela, v eno sobo vile Johance, po sobi hitela sem in tja, pobila šipe, toda človeškega življenja ni ogrožala. Druga je šla na Prašnikarjev travnik, kjer so ljudje videli ogenj in iskre. Tretja je pa šla po električnih žicah, ki so zgorele, v sobo usmiljenega brata Grande-ja v prvem nadstropju »Doma sv. Antona«. Strela je prišla v sobo zgoraj pod stropom, kjer je bila napeljana elektrika, potem skozi sobo na drugi strani ven v stranišče in odtod po vodovodni cevi v kuhinjo v pritličju. Fr. Grande je ravno zapiral okno, pa je po njegovem lastnem poročilu udarila strela, pokazal se je ogenj in iskre, to se je zgodilo vse v enem trenutku. Strela je odkrhnila nekaj zidu in vse raznesla po sobi, tudi električni zvonec je pokvarila, v sobi je od strelnega puha zelo smrdelo, tako da je moral br. Grande sobo odpreti, drugače bi se zadušil. Brata je samo nekaj sunilo na glavo, drugače se mu ni zgodilo nič hudega, Bog ga je čudovito obvaroval pri življenju. Vse električne luči po sobah niso delovale, šele zvečer so zopet vse zasvetile. Spodaj v obednici pa je bil ob istem času bivši delegat usmiljenih bratov fr. Vilibald, okno je bilo odprto. Tudi on je začutil strašen tresk strele, ogenj, iskre so švigale v obednico, a drugega tu ni bilo. Strela je poškodovala, odkrhnila kos varovalke nad balkonom hiše usmiljenih bratov in šla po žici v sosedni mlin, kjer pa ni bilo nevarnosti. Bog nas varuj treska in hudega vremena.

Slatinske tablete za hujšanje

Vam vrnejo vitkost, mladost in lepoto, ker raztope in odstranijo preobilno mast.

Tekom enega leta izgubite 8—14 kg.

Doza 100 tablet Din 46·—
doza 200 tablet Din 74·—

Proizvaja:
Lekarna Mr. Bahovec
Ljubljana

— **Pri številnih težkočah ženskega spola** povzroči naravna **»Franz-Josef«** grenčica najboljšo olajšavo. Spričevala klinik za ženske bolezni dokazujejo, da se uporablja zelo milo odvajajoča **»Franz-Josef«** voda posebno pri porodnicah z izbornim uspehom. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Požar.** V soboto, dne 16. t. m. okrog 8 zvečer je izbruhnil v hlevih na veleposestvu g. Andreja Agnitscha v Srebrničah pri Novem mestu, požar. Po izjavi gospodarja samega je moral ogenj nastati najbrže vsled tega, ker je dekla zakurila v svinjski kuhinji z oblanjem, kar je povzročilo velik plamen, kateri je na en ali drug način švignil pod streho in jo vžgal, ali pa je kaka iskra hudega plamena odletela v seno, ki je bilo v podstrešju. Zgorela je vsa streha in dva voza sena. Živino in razno orodje so še pravočasno rešili. Škoda bo deloma krita z zavarovalnino.

— **Obrtniško zborovanje v Rogaški Slatini.** V nedeljo 24. julija ob 4 popoldne se bo vršil v prostorih hotela Pošta v Rogaški Slatini ustanovni občni zbor Obrtnega društva za Rogaško Slatino in okolico. Občni zbor bo združen s predavanjem o novem obrtnem zakonu. Ker je ob tej priliki določen tudi izlet obrtništva v Rogaško Slatino, so vabljeni vsi tovariši obrtniki, da pohitijo ta dan v Rogaško Slatino.

KAVA dnevno sveža pri **LEGAT, Miklošičeva c. 18** špecerija, delikatesa, zajutrkov.

— **»Prijet ropar.** Iz Vočina pri Osjeku poročajo: Že dalj časa neznani roparji, zakrinkani in oboroženi, napadajo kmete, ki hodijo na semenj v Djulovac in Slatino, čakajoč v velikih gozdovih. Pretekli teden sta dva orožnika naletela na sumljivo družbo šestih oseb, ki je takoj začela bežati. Ker sta orožnika streljala, so roparji v strahu popustili eno puško in suknjiče. Orožnika sta vzela suknjiče na sejem v Djulovac in jih kazala kmetom, ki so takoj spoznali suknjiča kmeta Mitra Lukiča iz Huma in kmeta Rade Matijevića iz Jasenaša. Lukič je bil aretiran in pravi, da je bila ž njimi poleg ostalih tudi žena Rade Matijevića, oblečena v moško obleko. Orožniki iščejo še ostale člane te roparske družbe.

— **Krasnega jelena** so ustrelili pri Slatini na Hrvatskem. Jelen je bil težak 250 kg, rogovje je imelo 22 izrastkov. Jelen je že tri leta vlekel lovce za nos, sedaj ga je pa končno pogodila puška.

— **Gospodinje in gospodarje** opozarjamo na I. Majdičevo knjigo: Nasveti za hišo in dom. Brez te izvrstne knjige naj ne bo nobena slovenska hiša. V njej najdeš vse nasvete in navodila, ki jih rabiš pri gospodinjstvu ozir. gospodarstvu v vsakem letnem času. Tako se bavi z gospodinjstvom v hiši, z gospodarstvom na polju, z vinogradništvom, živinorejo, čebelarstvom itd. Nudi veliko receptov za dobra jedila in razpravlja o domačem zdravljenju in negi telesa. Cena vezanemu izvodu 30 Din, broš. 20 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni.

— **Neprijetni duh v ustih** preprečite z grgranjem z odlično Chlorodont ustno vodo. Poskus Vas bo prepričal. Steklenica 16 Din.

— **Srečen ženski smehljaj krasi lice vsake dame,** katera nosi letne »Maja« opanke, v katerih se naravnost odlično počuti.

— **»Franz-Josef« grenčica** privede prebavila do rednega delovanja.

Trostov koncert v radiu

Anton Trost, klavirski virtuoz, bo dal 21. t. m. klavirski koncert v naši radijski postaji. Ob tej priliki naj omenimo, da je to Slovenec, ki ga

je usoda postavila v nemški glasbeni center in ki je vendar tolikšna osebnost, da njegovo glasbeno delo mirno vzdrži strogo dunajsko kritiko. Njegovi klavirski koncerti na Dunaju, ki so deloma samostojni, deloma zvezani z različnimi solističnimi ali orkestralnimi programi, so našli redno topel odziv tako pri poslušalstvu kakor pri kritiki. In njegovo pedagoško delo, ki ga dokumentira z vsakoletnimi produkcijami svojih privatnih učencev, so prav tako dokaz njegovega globokega pojmovanja glasbene umetnosti sploh in še specijelno dokaz pojmovanja klavirske tehnike in učne metode. Zato smemo pričakovati, da bo tudi ta koncert prijeten glasbeni dogodek. Kolikor je zaenkrat znano, bo program obstojal iz kompozicij Bacha, Brahmsa, Viteslava Novaka ter Skrjabina. H koncu pa namerava zaigrati še svojo lastno skladbo slovenskih narodnih napevov. To je skladba v virtuoznoklavirskem načinu komponirana, v nekaki rapsodični formi zgrajena. Gre ji za pestro prepletanje nar. motivov, katerih bodisi melodično, bodisi akordično spremljevanje bazira predvsem na slikanju občutja vsebine pesmi. V tem času, ko se — kakor opazujemo — vsi narodi tako zelo trudijo prikazovati drug drugemu element svojega narodnega glasbenega blaga, ima gotovo ta stvar še poseben pomen.

MR. BAHOVEC PLANINKA TOPRAVILNI ČAJ

PLANINKA ČAJ

Bahovec čisti in osvežuje kri in s tem obnavlja celi organizem. Zavitek Din 20·— v apotekah.

Ptuj

Obligatorno trgovsko zavarovanje. Kakor smo poročali je na občnem zboru trg. gremija dne 2. t. m. bilo tudi govora o obligatorni izvedbi socialnega zavarovanja, kar se je tudi v načelu sprejelo. Ker pa je potrebna v tej zadevi nadpolovična udeležba, izvede trgovski gremij to glasovanje pismenim potom na podlagi sklepa občnega zbora.

Vojaški nabori v našem mestu, ki so trajali 10 dni so končani. Naborna komisija je odpotovala v Ormož.

Zvočni film dobimo v Ptuju v Društvenem domu. Tozadevna inštalacijska dela so v polnem teku.

Težka nesreča se je pripetila logarju Alojziju Pihlerju v Vurbergu. Podirali so v tamkajšnji šumi drevje in je pri tem zgrmelo drevo nanj s toliko silo, da je revež obležal nezavesten. Prvo pomoč so mu nudili zdravniki ruskega sanatorija. Njegovo stanje je zelo resno.

Tatovi koles na delu. Cestni mojster Zagoršek je prijavil policiji, da mu je bilo iz veže gostilne Koser ukradeno kolo. Je znamke »Bosar« in vredno 800 Din.

Beseda noža. Pretekle dni je bilo na Ptujskem polju zopet nekaj krvavih pretepov. Na Bregu pri Ptuju so se spoprijeli rekruti v neki gostilni. Pri tem je dobil Pavle Štefančič nevarne rane z nožem, gostilničarka pa hud udarec s stolom po glavi. Štefančiča so prepeljali v bolnišnico. — Drug slučaj se je dogodil v Levanjcih. Fantje so obdelali z nožem posestnika Franca Hauptmana, njegovega hlapca Josipa Pukšiča in nekega Jožefa Frica. Najtežje poškodbe je dobil Hauptman, katerega so prepeljali v bolnišnico v brezupnem stanju.

Sport

Državno prvenstvo

Čudni so rezultati, ki jih dosežejo klubi, ki igrajo tekme za državno prvenstvo. Eni dosežejo prav pičle rezultate, drugi pa celo odpravijo favorizirane klube z porazi domov. Najboljše so se dosedaj odrezali klubi iz Osijeka. Ž njimi imajo vsi dosti dela. Najslabše so se pa dosedaj odrezali zagrebški klubi. Gradjanski, Victoria, Hašk in Concordia nimajo več moštev, ki bi opravičevala sloves, ki ga uživajo. Seveda k zagrebškim klubom moramo prišteti tudi naše, ki niso v formi. Izjema je Maribor, ki imaj svoje moštvo v izvrstni formi. Ali bo ta forma izdržala do konca tekmovanja bomo še videli. V nestalni in tudi prav slabi formi so tudi belgrajski vodilni klubi, zlasti še BSK. V tej slabi formi je tudi vzrok, da naše državno zastopstvo ne doseže v mednarodnih tekmah rezultatov, kot pred leti. Torej splošno nazadovanje, pojav, ki ga opazimo v gotovih presledkih v vseh državah in tudi pri vseh klubih.

Od naših klubov sta se v nedeljo spoprijela dva stara rivala Ilirija in Primorje. Dve točki sta to pot ostali doma, priborilo si jih je Primorje. Zmagalo je s 4:2. Spretnejši napad je izrabil vsako priliko in radi tega zmago zaslužil. Drugače pa je imela Ilirija več od igre, toda napad je igral vse preveč komplicirano, da bi mogel doseči uspeh. Maribor je že v soboto igral v Zagrebu. Nasprotniku, Gradjanskemu, so morali pustiti dve točki, rezultat igre je 5:2. Zagrebške purgerje je rešila samo njih rutina, zmagati bi morali Mariborčani. Pri tej igri je prišlo zopet do incidentov. Za izpremembo so jih povzročila »jagnjeta« g. KS., ki ima v Jutranjem listu toliko povedati o razmerah v Ljubljani. Pozablja pa, da je Gradjanski še prav povsod povzročil incidente. Tudi v Zagrebu so imeli domačo »zadevo« med Haškom in Concordio. Hašk, ki ima na varnem že par točk, je to pot moral oddati Concordii kar obe. Z 2:1 je končala v Zagrebu domača zadeva v korist Concordie, ki si je priborila prvi dve točki, ki seveda ne pomenita dosti. Druga tekma v tej skupini je bila med Hajdukom in Slavijo iz Osjeka. Končala je neodločeno 1:1. Edini v tej skupini je Hajduk, ki še ni bil premagan in kateri si je prav za prav že priboril sodelovanje v ožjem državnem prvenstvu. Vse tekme je že igral z osješkimi klubi na njih igrišču. Čakata ga seveda še zagrebška kluba, vendar je Hajduk zopet v taki formi, da se bo preril najbrže do finala.

Državni prvak BSK, je na svojem igrišču z težavo premagal Slavijo iz Sarajeva z 2:1. BSK je igral zelo slabo in ni pokazal igre, kakršne so vajeni od tega moštva. Boljše se je odrezala Jugoslavija v Skoplju, kjer je igrala s Skopljanskim SK. Zmagala je s 4:0. Dobavitelj točk v četrti skupini je Obilič, ki je zopet podlegel, to pot na lastnem igrišču, Basku s 4:2. Vojvodina je imela v Novem Sadu Mačvo v gosteh, proti kateri je s težavo rešila eno samo točko. Igra je končala s 1:1 neodločeno.

Prva polovica je za naše klube skoro končana, v nedeljo prično že prve revanžne igre. Ni bila ravno ugodna. Točke, ki jih imajo naši klubi, so dosežene v tekmah s slovenskimi klubi. Mogoče bodo revanžne tekme prinesle tudi pozitivne rezultate iz iger z zagrebškimi klubi.

Velike mednarodne kolesarske dirke

se bodo vršile, dne 14. avgusta 1932 ob 14.30. uri ob priliki otvoritve prvega dirkališča v dravski banovini t. j. na sportnem prostoru Ž. S. K. Hermes v Ljubljani.

Spored: 1. Novinci: 5 krogov. (5 kolajn). 2. Junijorji: 10 krogov (prvi trije darila, naslednji trije kolajne. 3. Vojaška dirka: 5 krogov (2 darili, 2 kolajni). 4. Dirka za klubsko prv. ŽSK. Hermes: 10 krogov (2 darili 2 kolajni). 5. Dirka starih kanonov: 5 krogov (3 darila). Za vse bivše dirkače, kateri najmanj že 2 leti niso startali. 6. Glavna dirka: 25 krogov (I. nagrada prvovrstno dirkalno kolo, drugi, tretji, četrti in peti darila). Dirka se vrši v predtekih po 6 dirkačev (3 kroge) od katerih prvi trije se klasificirajo za semifinale. Prva dva od od vsakega semi-finala se kvalificirata za finale. 7. Dirka nogometašev: 5 krogov (5 kolajn). Pravico starta imajo vsi verificirani nogometaši. 8. Finale glavne dirke. 9. Dirka pomožnih motorjev: 15 krogov (3 darila). 10. Zasledovalna dirka: 20 krogov (prva skupina pokal in vsak posamezni vozač darilo. Dirkači druge skupine darila in tretje skupine kolajne. Vsaka skupina se sestoji iz 4 dirkačev istega kluba. Klasificirajo se samo skupine, katere po prevoženih 20. krogih sestojijo iz grupe treh dirkačev. 11. Dirka z motornim vodstvom: 25 krogov (dirkači 5 darila, motoristi 5 kolajne). 12. Izločevalna dirka: število krogov se ravna po številu dirkačev (prvi pokal, drugi in tretji darilo, 4 in 5 kolajne). Po vsakem krogu odpade zadnji vozač, vozeč skozi cilj. 13. Parna vožnja: 30 krogov. Prvi par si pribori pokal in dve darili, drugi darilo, tretji kolajno.

Splošna določila.

Dirke se vršijo po pravilih »Koturaškega saveza« kraljevine Jugoslavije. Pravico do sodelovanja imajo vsi dirkači, kateri so verificirani pri Koturaškem savezu kralj. Jugoslavije, kakor tudi vsi inozemski dirkači, ki posedujejo licenco U. C. I.

Vsi vozači se morajo javiti najkasneje eno uro pred pričetkom dirk, vodstvu istih. Vsaki vozač vozi na lastno odgovornost.

Vsi dirkači se imajo strogo pokoravati vodstvu dirke.

Kolesa: Kolesa tekmovalcev morajo odgovarjati dirkališčnim predpisom t. j. morajo biti brez prostega teka, zavor in krilatih matic.

Vsaka kršitev saveznih dirkališčnih pravil za časa vožnje se brezpogojno kaznuje s takojšnjo izločitvijo od nadaljnega tekmovanja. Protesti z vlogo od Din 50 se imajo vložiti najkasneje 15 minut po končanih dirkah vodstvu istih. V slučaju, da se protest odobri, se vložena vloga vrne, v nasprotnem slučaju pa pripade prireditelju.

Vpisnina za posamezno točko je Din 10, za vse točke pa Din 25. Jamstvo za številko Din 10, kateri se ob vrnitvi iste povrnejo.

Ker se bo sestavil program s seznanom vseh sodelujočih dirkačev z že navedeno startno številko, se bodo vpoštevale samo prijave, prispele najkasneje do dne 7. avgusta 1932.

Prireditveni odbor si pridržuje pravico spremembe razpisa, kakor tudi prenos prireditve na poznejši čas.

Prijave je poslati na naslov:

Ž. S. K. HERMES, Ljubljana VII.

Naknadne prijave se sprejmejo le proti dvojni prijavnini. — Razdelitev nagrad zmagovalcem se vrši po končanih dirkah na družabni prireditvi.

ODBOR.

Novo sadje

Nemški vrtnar Siegfried Stein, vodja državne drevesnice v Darmstadtu, je po večletnem delu odgojil dve novi vrsti sadja. Križal je jagode in robide oz. jagode in hruške. Novo sadje ima popolnoma izvirno zunanjost in okus. Odlikuje se po izredni sočnosti in glede na lego oz. način gnojenja je lahko sladko ali kislo.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtländer, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Iznajdbe -- ogledalo časa

Mnogo iznajdb poznamo, ki jih je odkril slučaj. Prav gotovo pa jih je še mnogo več takih, katere je odkrila nezlomljiva volja in odločnost znanstvenika. Potreba pa je mati iznajdb in stiska je dala svetu še največ novih izumov.

Pomanjkanje v svetovni vojni je ustvarilo nešteto novih iznajdb, ki so zaposlile veliko industrijo za izdelovanjetako zvanih nadomestnih izdelkov. Sedanja obilica blaga in dobrin na svetu pa ustvarja iznajdbe za uničevanje blaga. Človeku se zdi to nesmiselno, če pomisli, da so za uničevanje zlasti poljskih pridelkov potrebne nove iznajdbe, dasi trpijo lakoto milijoni. In vendar je tako. V južni Ameriki so izumili posebne vrste parni kotel, ki ga lahko kurijo s kavinimi zrni. Tam doseže kava komaj ceno premoga, pri nas pa kupujemo kavo kot slaščico. V Ameriki so iztuhtali način, kako napravijo rž neuživno in isti postopek velja za druga žita.

Današnji čas ima tudi svoje ljudi. Na žalost je mnogo takih, katerih se boji vsak poštenjak. V več državah imajo vsi trgovci poleg običajnih tehtnic še posebno majhno tehtnico, na kateri tehtajo kovani denar. Če je novec ponarejen, pokaže to ta tehtnica takoj. Znamenje časa!

Pred kratkim so začeli s poskusi, kako bi onemogočili strupene pline, ki nastajajo pri eksplozijah v bencinskem motorju in kateri uhajajo iz avtomobilov. Če je zrak zastrupljen, je pač najboljše, da hodi človek okrog v maski. Ker pa to ni niti prijetno in niti lepo, bodo dobili maske avtomobili. Izpuh plinov pri avtomobilih bo dobil posebno cedilo, ki bo zadržalo vse strupene pline in zrak velemest se bo mnogo zboljšal.

Čas je zlato, so rekli že naši stari pradedje. Še bolj čuti to v današnjih časih trgovec. Splošna zahteva je v vseh državah: Dajte nam še hitrejših prometnih sredstev. — In železnice so že začele po 100 letih lepega razvoja v isto smer spreminjati tehniko prometa. V Franciji, v Ameriki in tudi že na Nemškem in v Avstriji najdemo prve poskuse, postaviti neke vrste avtobusov na tračnice. Ti bodo imeli večjo hitrost, zahtevali manjše obratne stroške in nudili večje ugodnosti pri vožnjah. Avtobusnemu prometu se je rodil prvi resni nevarni konkurent. Čez 50 let mogoče tudi pri nas ne bomo več stokali nad avtobusno kugo, ki nam ruši naše ceste. Ker so pa vse dosedanje železniške naprave urejene za promet z dosedanjimi železniškimi prometnimi sredstvi, ne bo mogoče preobrniti vsega prometa na en mah. Porabiti bo treba dosedanje vozove in dosedanje lokomotive.

Zato že poskušajo praktične popravke na sedanjih oblikah vlakov. Znano je, da omogoča največjo hitrost pri dirkalnih avtomobilih pravilna zunanja oblika, ki nudi najmanj upora zraku. Idealno tako obliko imajo zrakoplovi. Prav tako bi moral imeti avtomobil, če bi hotel doseči največjo hitrost z nezvečanim številom konjskih sil. Pri zadnjih dirkah svetovnih avtomobilskih tvrdk je v resnici tudi zmagal avto, ki je imel tako zunanjo obliko, ki je nudila najmanj upora zraku. Nemške državne železnice skušajo sedaj popraviti svoje lokomotive, da bodo kotli lahko zdržali pritisk 25 atmosfer, dočim so preje mogli zdržati le 14 atmosfer. Ta važni popravek, ki bo sicer stal ogromne vsote, pa bo nudil 40 odst. prihranka na doslej porabljenem premogu. Hkrati bodo dobile lokomotive tako zunanjo obliko, ki bo nudila kolikor mogoče malo upora zraku. Velik zračni upor povzročajo tudi vogli vagonov. Zato nameravajo spremeniti dosedanje majhne harmonike, ki vežejo pri brzovlaku en vagon z drugim tako, da bo harmonika prav tako velika, kakor so vagoni. Zrak bo radi tega nudil tudi mnogo manj upora in samo radi te izpremembe vlakove zunanje oblike bodo vozili brzovlaki za celih 17 km hitreje kakor sicer. Vlaki bodo postali v resnici dolge železne kače. Bog ve, kaj nam prinese še bodočnost.

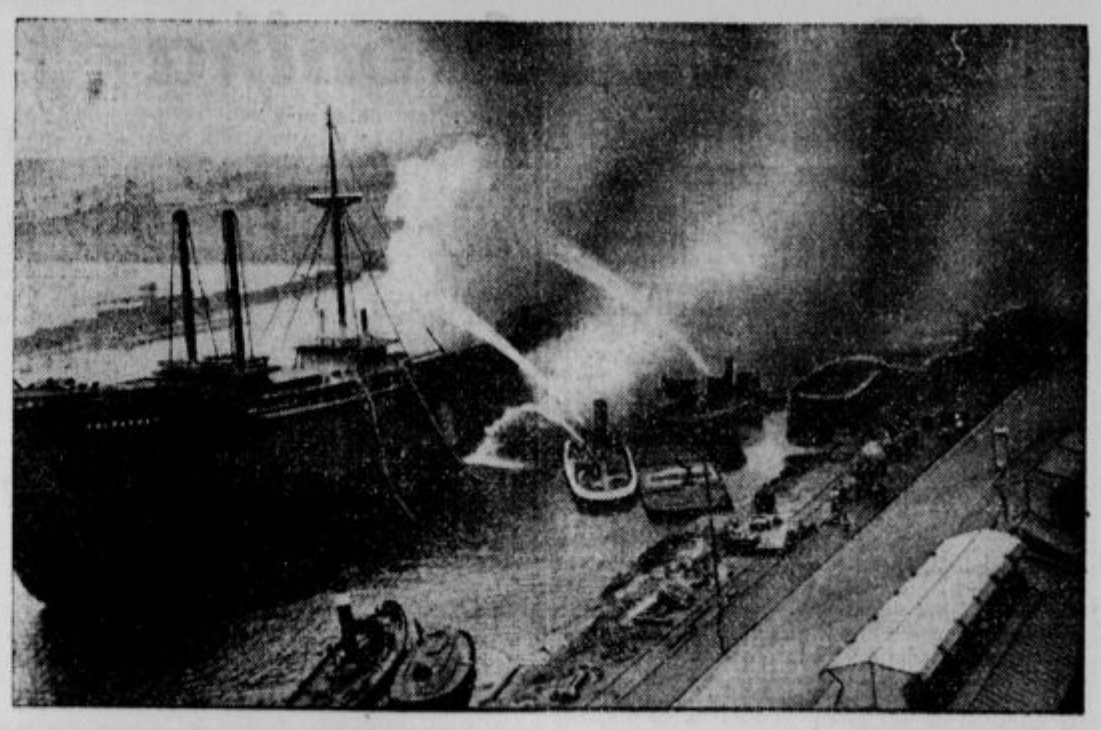

Požar v antverpenskem pristanišču lesa. Te dni je zgorel velik del antverpenskega pristanišča, kjer se je užgal del, na katerem nakladajo les. Ogenj se je s tako naglico razširjal, da so ga omejile komaj gasilne čete, ki so prišle na pomoč tudi iz daljne okolice. Škoda znaša okrog 60 milijonov dinarjev.

Najemniki proti gospodarju

V Varšavi se je te dni zgodil slučaj, ki dokazuje, da so tudi po drugih državah najemniki jezni na hišne gospodarje. Hišni posestnik Gonfinkil je šel izterjavat po svoji hiši zapadle najemnine. Že na stopnicah je srečal najemnico Haftarčevo, ki mu že tri mesece ni plačala najemnine. Strogo je zahteval, naj mu plača že vendar najemnino. V prepir, ki je nastal, je posegla hčer najemnice in to je razburilo tako zelo hišnega lastnika, da je dekle udaril s tako silo s palico po glavi, da je padla nezavestna na tla. Najemniki, ki so z vseh nadstropij poslušali in gledali ta prepir, so se takoj nato zakadili proti posestniku hiše in ga hoteli linčati. Bežal je najprej v stanovanje hišnice, toda divji najemniki se niso dali ustaviti. Udrli so v stanovanje in so ga obdelovali s palicami in noži toliko časa, dokler posestnika ni rešila policija. Vsega ranjenega so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima 11 nevarnih ran od nožev in udarcev, tako, da je malo upanja, da bi okreval.

Parižani so praznovali 14. julij. Parižani so francoski narodni praznik 14. julija, ki jih spominja obletnice, ko je bila zavzeta Bastilja l. 1789, praznovali tudi s plesom. Skoro po vseh cestah in trgih so se vrteli pari, stari in mladi, bogati in revni.

Prvi morski kabel

Vprav pred 100 leti se je rodil na Angleškem Ch. Tilston Bright,ki je položil prvi morski kabel med Evropo in Ameriko in s tem omogočil, da je prispela vest iz Evrope v Ameriko v nekaj sekundah, dočim je bilo prej treba za to več tednov. Že s 15 leti je dobil službo pri angleškem elektrotehničnem podjetju. 5 let kasneje je bil že v službi pri telegrafski družbi, katere ravnatelj je bil njegov starejši brat. Ta družba je prepredla vso Anglijo s telegrafskim omrežjem. Za tem se je lotila nove naloge, zvezati namreč Anglijo in Irsko z morskim kablom. Del tega kabla je že položil Bright. Ta kabel je bil tretji kabel na svetu, prejšnja dva sta pa ležala na dnu Rokavskega preliva. L. 1895 se je pa ustanovila »Atlantska telegrafska družba« z namenom, da zveže s takim kablom Evropo in Ameriko. Njen šef-inženjer pa je postal Bright. Celih 6 mesecev so delali kabel, ki naj bi zvezal Evropo in Ameriko. Vsaka milja tega kabla je stala 90 funtov sterlingov. Ko je bil kabel izdelan, so ga v velikanskih zvitkih naložili na angleško bojno ladjo »Agamemnon« in na amerikansko fregato »Niagara«. Po velikih slovesnostih sta začeli ladji polagati kabel. Kmalu je začelo nagajati viharno morje in drugi dan je Bright več ur sam vodil polaganje kabla. Ko pa se je za trenotek oddaljil od naprave, ki je spuščala kabel v silno morsko globino, se je kabel odtrgal in 250 milj dolga žica je bila izgubljena. Ta nesreča je grozila, da bo podjetje propadlo. Edini Bright ni obupal in je prodrl s predlogom, da poskusijo znova. Po dveh letih sta se zopet sestali ladji na sredi med Ameriko in Evropo in poskusili zvezati oba kontinenta s kablom. Kljub temu, da je Bright izumil nove stroje za polaganje kablov, se je kabel vendarle trikrat pretrgal in izgubljenega je bilo zopet 150 milj. Tretji poskus se je začel 18. julija istega leta in 5. avgusta se je vrnila ladja »Agamemnon« nazaj na Angleško, kabel pa je bil srečno položen. Ko je izvršil to veliko delo, je bil star 26 let, angleška kraljica Viktorija pa mu je za zasluge podelila plemstvo.

Zakon

»Kdor zakrivi prestopek, se ne sme sklicevati na to, da ni poznal zakona.« To je temeljni nauk sodobnega prava. A vendar ni nihče v stanju poznati vse veljavne zakone. »Paris Midi« zatrjuje, da bi tvorili vsi francoski zakoni 40.000 km dolg trak, če jih bomo položili razgrnjene na tla. Ta papir bi lahko ovil vso zemeljsko oblo okrog ravnika. Če bi prečital dnevno pridni državljan po 100 metrov tega traka, bi potreboval za vse zakone 1095 let. Kljub temu se ne sme nihče izgovarjati s tem, da ne pozna zakona.

Milan, milijonsko mesto

Po zadnji uradni statistiki je dosegel Milan milijon prebivalcev. Koncem meseca junija je štel Milan že 1,003,989 prebivalcev in s tem prvič dosegel milijon. Kljub temu pa je na prvem mestu še vedno Rim, ki ima 1,030.000 prebivalcev.

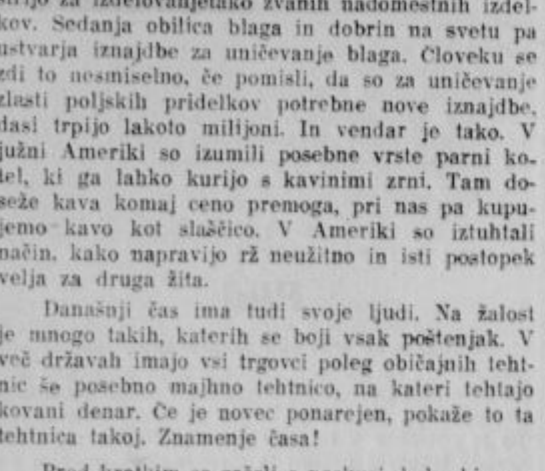

Lokomotiva se koplje. V modernih državah čistijo lokomotive na prav poseben način. Zapeljejo jih na poseben tir, na katerem brizga nanje z vseh strani nešteto curkov luga, ki lokomotivo očisti zadnjega prahu in pepela. Lug se zbira v posebnem zbiralniku, tako da ga porabijo lahko večkrat.

Peresa iz jekla

V srednjem veku, v katerem so zlasti po samostanih napisali nešteto debelih zvezkov v lepem rokopisu, so pisali z lepo okoničenimi gosjimi peresi. Jeklena peresa, s katerimi danes prasku že vsak šolarček, pa so začeli izdelovati šele koncem 17 stoletja. Znani John Byron poroča v nekem rokopisu iz l. 1723, da ima jekleno pero in da nikakor ne more dobiti novega. Nekaj let za tem pa so prodali na Angleškem iz zapuščine nekega pesnika jekleno pero, ki je bilo kupljeno na dražbi za 5 funtov sterlingov. V arhivih mesta Birminghama pa so našli zapiske, iz katerih sledi, da so da so še leta 1802 prodajali ducat takih peres za 30 šilingov. Te cene so bile zato tako visoke, ker so takrat izdelovali jeklena peresa na roko. Prvi, ki je izumil izdelovanje peres s stroji, je bil John Mitchell, ki je začel izdelovati peresa na debelo in povzročil, da je cena doslej dragim peresom padla. Pa tudi v antiki so že poznali kovinasta pisalna peresa in v grobu, ki ga pripisujejo Aristotelu, so našli košček kovine, ki je prav tako obdelan, kakor so naša pisalna peresa. V starih rimskih grobovih, ki so jih odkrili l. 1876 na Angleškem, pa so našli prav take bronaste izdelke, ki prav gotovo niso služili nobenemu drugemu namenu, kakor naša sedanja jeklena peresa.

Zaklad v morju

Med najbogatejše prebivalce v Kaliforniji štejejo lepo Jane Tolley, nekdanjo filmsko igralko in njenega moža. O njeni čudoviti sreči govorijo še danes v Hollywoodu, čeprav je zgodba stara že 10 let. L. 1922 je bivala skupina filmskih igralcev iz Hollywooda v pristanišču Nassau, ki je najvažnejše pristanišče rajsko lepih Bahama otokov, ki leže pred polotokom Florido v Ameriki. Skupina je igrala pri snemanju nekega filma, ki se odigrava na morju. Zelo važno vlogo je igrala Jane Tolly, ki je bila edina med ameriškimi igralkami, ki se je upala v potapljaški obleki spustiti na dno morja. Ko je Jane nekoč po naročilu režiserja šla v potapljaški obleki na morsko dno, je na dnu hodila dve minuti semintja, kar je prav gotovo v 26 m globokem morju že nekaj. Pri tem je Jane zadela s svojo težko nogo v težak zaboj, katerega je gledala pičla polovica iz blata. Ko si je zaboj ogledala od bliže, je zapazila, da je to težka jeklena skrinja. Ker ni bila zastonj zvita Američanka, ni zinila, potem ko je prišla iz morja, živi duši nobene besede o tem zaboju na morskem dnu. Pač pa si je natančno zapomnila mesto, kje leži zaboj.

Kmalu nato je odpotovala z igralci nazaj v Hollywood. Po dveh mesecih pa se je vrnila s svojim ženinom, ki je bil ubog statist pri filmih. Zgodaj zjutraj ob solnčnem vzhodu sta se odpeljala oba s potrebnim orodjem, železnimi verigami in dvigalom na mesto, kjer naj bi ležala ta skrinja. Jane je oblekla potapljaško obleko in se spusitla na morsko dno. Hitro je našla železni zaboj, ga navezala na verige in dala znamenje ženinu, naj dvigne z dvigalom zaboj z njo vred počasi iz vode. Nato sta odveslala na obrežje in spravila težki zaboj v najeto kočico. Nato sta s silo odtrgala težki pokrov od skrinje in videla, da sta našla izredno bogat zaklad. V skrinji je bilo 200.000 zlatnikov, kakršne so kovali Španci kmalu potem, ko so odkrili Ameriko.

Cenena vila

Dediči lorda Trenta so prodajali na prostovoljni dražbi v Nottighamu njegovo jako veliko vilo. Starinsko poslopje stoji sredi lepega parka, ki meri dober oral sveta. Zavarovalnica, pri kateri je zavarovano poslopje, ga ceni v 6000 funtov. A sedanji zemljiški davki so tako visoki, da nepremičnine ne mikajo kupce. Izklicna cena je znašala 5 funtov. Nihče ni ponudil za vilo s parkom več kakor 7 funtov. Neki bogati hišni lastnik iz Nottinghama je plačal ta znesek in postal lastnik vile.

Prebivalstvo Poljske

Varšavski dnevniki prinašajo zanimive podatke zadnjega ljudskega štetja, ki se je vršilo na Poljskem dne 9. decembra 1931. Poljščino je navedlo kot materinščino 22,132.936 ljudi, t. j. 69.1 odst. vsega prebivalstva države (ki šteje v celem 32,132.936 ljudi). Torej znašajo nepoljske narodne manjšine 30.9 odst. vsega prebivalstva. Te manjšine se jako neenakomerno delijo med posameznimi kraji. Najenotnejšo brezprimesno poljsko prebivalstvo imajo one tri vojvodine, ki so pred vojno bile pod Nemci in sicer Šlezija (z 7.7 odst. manjšin), Poznanj (9.5 odst.) in Pomorje (10.1 odst.). Osrednje vojvodine izkazujejo že 17.1 odst., torej dokaj več drugorodnih manjšin. Največ narodnih manjšin imajo vzhodne vojvodine ob državni meji in pred vsem na onem ozemlju, ki so ga morali odstopiti boljševiki po v Rigi sklenjeni pogodbi. Vojvodina Vilno ima 40.1 odst. manjšin, Novogradska vojvodina 47.7 odst., Polesje 83.5 odst. in Volinija 83.5 odst. Slične narodne razmere vladajo tudi v Vzhodni Galiciji. Vojvodina Lvov ima 42.1 odst., Tarnopolj 50.5 odst. in Stanislavov 77.5 odst. narodnih manjšin.

*

Ona: »Čuj, Karl, ali veš, da mi je šivilja izstavila dvakrat tako velik račun, kakor sem pričakovala!«

»On: »Ojej, torej bom moral plačati štirikrat toliko, kot sem ti dovolil, da smeš izdati za obleko!«

*

Abstinent: »Ali veste, da krajša alkohol življenje!«

Pijanec: »Saj je vseeno! Pa takrat zato vse dvojno vidim!«

Počastitev spomina generala Širokave. Pri bombnem atentatu v Šanghaju, o katerem smo poročali, je bil ubit japonski general Širokava. General Ujeda, ki je bil pri atentatu tudi težko ranjen, moli pred oltarčkom za umrlega generala. Pri tem ga podpira njegov adjutant, ker še ne more stati radi rane na nogi.

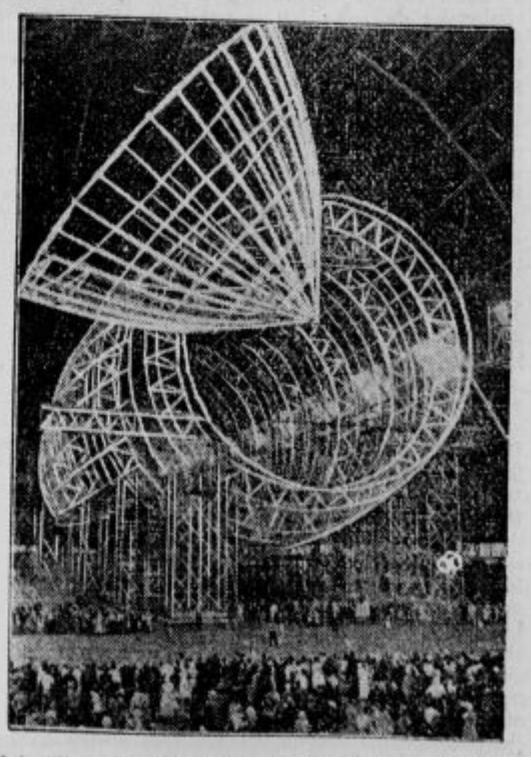

Največji zrakoplov sveta skoraj dograjen. V severni Ameriki gradijo v mestu Akron z veliko naglico največji zrakoplov sveta, ki bo dobil ime »Macon«. Ogrodje bo kmalu dograjeno in prihodnjo pomlad bo zrakoplov napravil že prvi poskusni polet.

Inflacija v Ameriki?

»Ponedeljski Slovenec« je priobčil vest iz Newyorka, da je kongres sprejel tako zvani »Glass Borah Bill«, ki dovoljuje narodnim bankam izdajo papirnatega denarja proti kritju z vladnimi boni.

Novi zakon dovoljuje povečanje obtoka papirnatega denarja za eno milijardo dolarjev in torej uvaja neke vrste inflacijo. **Poročila iz Newyorka in Pariza zatrjujejo, da ne bo imel ta ukrep nevarnih posledic za vrednost dolarja, ker na eni strani Federalne reservne banke ne nameravajo še izkoristiti te ugodnosti in ker na drugi strani presega kritje dolarja v zlatu po zakonu določeno višino.**

Zakon namreč določa, da mora znašati zlato kritje 40% denarnega obtoka, ostali odstotki pa se morajo pokriti z vrednostnimi papirji, ki se lahko vsak hip vnovčijo (angl. »eligible«). Med te papirje niso doslej šteli državnih obveznic. Radi gospodarske krize je postalo pomanjkanje takšnih papirjev čedalje bolj občutno in namesto teh papirjev so morale zvezne rezervne banke (narodna banka) rabiti zlato v višjem odstotku v kritje denarnega obtoka. Zaloge zlata so se v zadnjem času čedalje manjšale in Amerika je morala od septembra do danes oddati nad eno milijardo dolarjev zlata. Od tega je šlo skoraj polovico v Francijo. Na drugi strani se je radi tezavriranja denarja vedno bolj čutila potreba likvidnega denarja. Odkar so se začeli polomi velikih ameriških bank, je bilo tezavriranega okoli 1.500.000 dolarjev. Ako bi se to tezavriranje nadaljevalo in ako bi banke ne prišle na pomoč industrijskim podjetjem, ki potrebujejo denar, z novimi sredstvi, bi šle Združene države nasproti gospodarski katastrofi. Da se to prepreči, nameravajo Zvezne rezervne banke nadomestiti tezavrirani denar z novim. Radi obtoka zlata v inozemstvu bi težko krile nov denar z zlatom, pa tudi vnovčljivih papirjev, kakršne zahteva zakon za kritje denarnega obtoka, nimajo dovolj. Da se jim kljub temu omogoči izdanje novega denarja, je bil sprejet imenovani »Glass Borah Bill«, ki daje državnim papirjem lastnost »vnovčljivih papirjev« (bancable), da jih torej banke lahko porabijo za kritje novega papirnatega denarja. V tem obstoji vsa reforma dosedanjega denarnega sistema v Ameriki. Zvezne banke imajo v svoji zalogi državnih papirjev za okoli 741,000.000 dolarjev, med tem ko razpolagajo s komaj 400,000.000 dolarjev prostega zlata.

Zaenkrat ne bo imel najnovejši ukrep ameriške vlade hujših posledic za usodo dolarja, ker se je ta zakon pripravljal že nad pol leta in so nanj v mednarodnih finančnih krogih že računali. V tem trenutku se za dolar ne bojijo, ker znaša kritje v zlatu mnogo nad 40%, ki so predpisani. Kljub temu predstavlja ta zakon radikalno reformo vsega denarnega sistema, ker spravlja Zvezne rezervne banke indirektno v zvezo z državo; iz doslej navedenega je namreč razvidno, da ne bo kritje dolarja zgolj trgovsko, temveč tudi politično, kajti namesto vnovčljivih trgovskih papirjev stopijo državni papirji, ki so neločljivo zvezani s političnim položajem v državi. Prav radi tega je čista trgovska vrednost državnih papirjev manjša in tudi temelji dolarja postajajo šibkejši v trenutku, ko bodo Zvezne rezervne banke segle po novem zakonu. -i.

NEKAJ INDEKSNIH ŠTEVILK.

Kupna moč dinarja je v veleprodaji narastla od leta 1929. do začetka leta 1932, za 41%, v prodaji na drobno za 27%. V začetku leta 1932. si lahko kupil za 100 Din to, kar za 124 Din leta 1929.

Revija »Indeks« navaja zanimive podatke o **gospodarskem stanju kmeta.** Cene pridelkom, ki jih kmet prodaja, so se l. 1932. v primeri z izdelki, ki jih kupuje, povišale za 39% manj. To je povišek v primeri s predvojnimi časi. Te številke dajejo stvarno razlago, zakaj se kmetu danes tako slabo godi.

Dohodki carin. V času od aprila do maja letošnjega leta so znašali dohodki iz carin 128,380.173 Din, lansko leto v istem času 202,327.320. Letošnji dohodki so torej bili za 73,947.147 Din manjši.

Znižanje cene električnega toka za reklamne namene. Zagrebška občina je sklenila znižati ceno električne struje, ki jo bodo trgovci uporabljali v reklamne namene. Od 6—22 bo stala elektrika za reklamo 1.20 kilovat ura, za čas od 22—6 zjutraj pa samo 0.80 za kilovat uro. Občina je tudi sklenila znižati ceno plina za tiste, ki porabijo nad 1000 m³, mesto 2.50 za m³ bodo plačevali 2 Din. Poleg tega proučuje zagrebška občina vprašanje, da bi se znižala cena električne struje tudi za razsvetljavo trgovskih lokalov.

Dvig državnih papirjev v Parizu. V času od 5. julija do 12. julija so se jugoslovanski papirji v Parizu nekoliko dvignili, in sicer predvojno 5% srbsko posojilo od 300 na 315, 4½% iz leta 1911. od 265 na 300, povojno stabilizacijsko posojilo pa od 38.5 na 39.50.

Dobave. Splošni oddelek ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. julija t. l. ponudbe glede dobave 70.000 pol koncepinega papirja. — Ravnateljstvo državnega rudnika Kakanj sprejema do 28. julija t. l. ponudbe glede dobave gumijastih čevljev in 300 m originalnih manesmanovih cevi. — Ravnateljstvo državnega rudnika Banja Luka sprejema do 28. julija t. l. ponudbe glede dobave gumijastih plošč. — Ravnateljstvo državnega rudnika Kreka sprejema do 4. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg žebljev. — Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 3. avgusta t. l. ponudbe glede dobave rezervnih delov za Junkers-motor; do 5. avgusta t. l. glede dobave pisarniške opreme (stoli, omare, pljuvalniki, umivalniki, košare za papir); do 9. avgusta t. l. glede dobave pločevine, železa, jekla, linoleja, jadrenine, platna, motvoza, azbestne vrvice, cinkovega belila, email-laka itd. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Prodaja lesa. Ravnateljstvo šum v Ljubljani sprejema do 30. julija t. l. ponudbe glede prodaje lesa. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Borza

Dne 18. julija 1932.

Denar

Ljubljana. Amsterdam 2269.87—2281.23, Berlin 1335.69—1346.49, Bruselj 781.85—785.79, Curih 1097.35—1102.85, London 199.74—201.34, Newyork 5619.75—5648.01, Pariz 220.94—222.06, Praga 166.56—167.42, Trst 287.68—290.08.

Zagreb. Amsterdam 2269.87—2281.23, Berlin 1335.50—1346.30, Bruselj 781.85—784.74, London 199.74—201.34, Milan 287.68—290.08, Newyork ček 5619.75—5648.01, Pariz 222.80—223.92, Praga 167.16—167.42, Curih 1097.35—1102.85.

Skupni promet brez kompenzacij 110.530 Din.

Curih. Pariz 20.135, London 18.23, Newyork 515.14, Bruselj 71.225, Milan 26.26, Madrid 41.15, Amsterdam 206.925, Berlin 121.925, Stockholm 93.50, Oslo 90.50, Kopenhagen 98.50, Sofija 3.72, Praga 5.10, Varšava 57.50, Atene 3.30, Carigrad 2.46.

Dunaj. Dinar notira: valuta 12.30.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 8% Bler. pos. 41 bl., 7% Bler. pos. 39 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. 7% inv. pos. 48 den., agrarji 23.50—24, vojna škoda prompt. 180—184, begl. obv. 33—33.50, 8% Bler. pos. 40—42, 7% Bler. pos. 38—38.50, 7% pos. DHB 39.50—41.

Danes je bila tendenca za vojno škodo čvrstejša, za dolarske papirje pa neenotna.

Belgrad. 6% begl. obv. 33.50—34 (34, 33.50), vojna škoda 185.50—186 (186, 184.50), 7% Bler. posojilo 39, 7% pos. DHB 40—41, Narodna banka 4010 den.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 55.20, Alpine 8.22, Trboveljska 18.75.

Žitni trg

Situacija nekoliko mirnejša. Za staro pšenico, težko 80—81 so plačevali 167.50 brez primesi, za 79 težko z 2% primesjo 165. Koruza nadalje čvrsta. Zanjo zahtevajo 122 (Indijja); oves 157.50. Vse franko nakladalna postaja v Bački. Ječmen novi 67 kg se je plačeval 130 franko vagon Bačka, moka pšenična od 255—275 franko nakladalna postaja v Bački. Nova pšenica še ni prišla na trg, pač pa pričakujejo, da se bo to zgodilo v sredo ali četrtek.

Ljubljana (slov. post. 30 dni). Koruza bač., mlev. voz. 155—157.50, okrogla, mlev. voz. 170—172.50, bač., nav. voz. 160—162.50, okrogla nav. voz. 180—182.50, pšenica slav. 78 kg, mlev. voz. 190—195, okol. Sombor 79 kg mlev. voz. 200—202.50, moka bač. 0g 310—315, ban. 0g 315—320.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet: 48 vagonov. Tendenca mirna.

Chicago. Pšenica sept. 47, dec. 50.25, koruza julij 31.50, sept. 33.125, dec. 33.25, oves julij 18.375, sept. 19, dec. 21.25, rž dec. 34.

Winnipeg. Žito jul. 53.375, okt. 56.125, dec. 57.50.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Comp., Dunaj.) Prignanih jebilo 1784 glav, iz Jugoslavije 157. Voli I. 1.40—1.60, najboljši 1.70, II. 1.15—1.30, III. 0.90—1.05, krave I. 1.10 do 1.20, II. 0.90—1.0, biki 0.90—1.15, klavna živina 0.60—0.88. Tendenca prvovrstnih in najboljših volov neizpremenjena, biki in krave za 5 grošev dražji, ostale vrste za 10 grošev dražje.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 19. julija: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Otroški kotiček. 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Zabavni kotiček (Biteznik). — 20.00 Esperantska ura. — 20.30 Prenos iz Zagreba. — 22.30 Čas, poročila, plošče.

Sreda, 20. julija: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, poročila, plošče — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Nasveti za domači vrt (Humek) 19.30 Literarna ura. Iz Aleševčevih zbranih spisov (čita g. Fr. Lipah, član narodnega gledališča) — 20.00 Arije iz klasičnih oratorijev, poje M. Pugelj — 20.45 Salonski kvintet — 22.00 Čas, poročila — 22.15 Salonski kvintet.

Drugi programi:

Torek, 19. julija.

Zagreb: 20.30 Pester konc. 22.00 Lahka glasba. 22.40 Plesna glasba. — **Milano:** 20.30 Grof Luksemburški, opereta. — **Barcelona:** 22.10 Instrumentalni koncert. 23.30 Plesna glasba. — **Stuttgart:** 21.30 Pesmi. 22.45 Nočna glasba. — **Toulouse:** 21.45 Argentinski orkester. 23.00 Lahka glasba. 0.05 Angleška glasba. — **Berlin:** 20.00 Večerni koncert. — **Belgrad:** 22.50 Plošče. — **Rim:** 21.45 Pester koncert. 22.10 Radio komedija. 22.30 Plesna glasba. — **Beromünster:** 20.00 Poljudni večer. 20.20 Mednarodne koračnice. 20.45 Igra. 21.45 Zabavni koncert. — **Praga:** 21.00 Bratislava. 22.20 Plošče. —

Sreda, 20. julija:

Zagreb: 20.30 Radio orkester — 22.40 Prenos zvočnega filma. — **Milan:** 20.30 Komedija. — **Barcelona:** 21.05 Radio orkester — 22.15 Prenos koncerta iz kavarne. — **Stuttgart:** 20.40 Klavirska glasba — 21.00 Igra. — **Toulouse:** 20.30 Koncert vojaške godbe — 20.45 Melodije — 21.00 Večerni koncert — 23.00 Lahka glasba — 0.05 Angleška glasba. — **Berlin:** 20.00 Pester plesni večer — 22.20 Večerna zabava. — **Belgrad:** 20.45 Radio trio — 21.15 Radio orkester — 21.55 Vokalni koncert — 22.45 Vokalni koncert — 22.45 Plesna glasba — **Rim:** 20.45 Simfonični koncert. — **Beromünster:** 20.30 Simfonični koncert — 21.45 Plesna glasba. — **Praga:** 19.00 Poljudne slovaške pesmi — 19.20 Mandolinski koncert — 20.00 Bratislava. — **Dunaj:** 21.00 Igra — 22.05 Večerni koncert. — **Budapest:** 19.45 Pesmi — 21.30 Večerni koncert — Ciganska glasba.

„Jezik očistite peg!"

Gotov, gotova, gotovo, gotovi itd.

Če izvzamemo besedi »izgledati« in »fin, fina, fino«,[1] izobraženstvo posebno pa izobraženo (?) ženstvo malokatero besedo tako hudo zlorabi ko besedo »gotov«. Kar poslušaj jih: pojedo, pa so — »gotove«, skuhajo in so — »gotove«, pospravijo in so zapet — »gotove«, nalogo spišejo in so — »gotove, skregajo se — in so »gotove«, sprijaznijo se — pa so zopet — »gotove«, lepo se oblečejo in so »gotove«, razgovore in so — »gotove«, v posodo zdevljejo — in so »gotove«, posodo pomijejo in so tudi »gotove«, pospravijo in so zopet — »gotove«, vedno »gotove«, naj karkoli narede ali opuste, končajo ali dovrše — vselej so »gotove«. Tako daleč se ta strahotna razvada utegne razviti, da jim glagola menda sploh več ne bo treba. Odlikujejo (?) se posebno razni ženski zavodi. Tako lahko naletiš, da je vse »gotovo« spred, »gotovo« zad, »gotovo« zgor, »gotovo« spod, »gotovo« zunaj, »gotovo« znotraj, **gotovo je pa samo to,** da tako govorjenje in pisanje **ni slovensko,** kaj še le, da bi bilo to boljša izobražena slovenščina..., ko je pa le zelo nerodno preveden nekoliko robati nemški izraz »fertig«. Nemške povprečne kuharice in konjski hlapci besedo »fertig« brez skrbi rabijo, kolikor se jim prav zdi, nihče ga jim ne bo zameril. Izobražen Nemec mora pa že vedeti, da z besedo »fertig« ne sme šariti in je rabiti namesto drugih izrazov, ki naj povedo, da je kako delo opravljeno, končano, narejeno, dovršeno. Beseda »gotov« v slovenščini pomeni nekaj določenega, dogovorjenega, nedvomnega, n. pr. božja beseda je gotova resnica; gotovo je, da moramo vsi umreti; zlato je gotovo dragocenejše kakor srebro; gotova plača; gótov denar; toliko ima gotovega; gotovo vem, da je Janez doma; gotovo ti pišem; gotovo me je hotel preslepiti itd.

Nikoli pa besede »gotov« ne moremo rabiti namesto množice besedi, ki povedo, da sem to ali ono reč naredil, dodelal, dovršil, končal. V slovenščini rabimo tisto primerno besedo, ki naravnost pove, kaj smo naredili: Torej: pojedel sem — ne: gotov sem; pomil sem — ne: gotov sem; pogovoril sem se, skuhal, spisal, plačal, pospravil, znosil, zlikal, opral, umil, spekel, použil sem — namesto teh in podobnih izrazov prav gotovo ne smem govoriti ali pisati: gotov sem.

Če pa nočeš povedati tako naravnost, moreš namesto teh besedi rabiti besede s skupnim pomenom: naredil, končal, dovršil, napravil, dodelal, opravil sem.

Pa še druga raba te besede je napačna. Venomer slišiš in bereš: Gotovi ljudje, v pomen: določeni ljudje, ljudje, ki jih poznam, pa nočem ali ne utegnem imenovati — namesto: neki, nekateri pisatelji, ali: kak pisatelj; nično, namesto: v nekem smislu; ali: gotovi pisatelji pišejo slabo slovenščino — namesto: neki, nekatrei pisatelji, ali: kak pisatelj; ali: podkupili so ga z gotovo vsoto — namesto: z neko vsoto, ali določeno vsoto; ali gotovi državniki v Romuniji so gledali bolj na svojo ko na državno korist — namesto: neki državniki, ali državniki posebne (svoje) vrste. - Tudi to je povzeto po nemščini: gewisse Leute, gewisse Staatsmänner itd.

Zajemljivo je, da ljudje, ki to besedo tolikokrat napačno rabijo, je ne rabijo takrat, kadar bi bilo prav; takrat pa rabijo tujko: siguren (ital. sicuro); n. pr. sigurno (gotovo!), da imaš prav; sigurno (gotovo!) ti v dveh mesecih vrnem; sigurno je poštenjak = gotovo je poštenjak.

[1] Prvo smo že obdelali, pa se na žalost v »Slovencu« ni. priča ne pozna; saj »sporazum« n. pr. še vedno »izgleda«, »izgledi« na zboljšanje še strašijo; o drugi bo pa tudi še treba povedati, da njena raba ne kaže olike in izobrazbe, ampak duševno lenobo in popolno neznanje slovenskega jezika.

Kakšno jesen in zimo napoveduje kukavica

Iz Temeniške doline, 17. julija.

Spomladi so poročali časopisi, da se je vrnila letos k nam kukavica nenavadno zgodaj, ko je ležal pri nas še sneg in je bilo še mrzlo. Tudi pri nas smo jo slišali prej kakor druga leta, saj se je glasila že 4. aprila, v sosednji šentvidski župniji pa so jo slišali, kakor so pravili, že koncem marca. Iz tega smo sklepali, da se bo zato letos tudi prej izselila, pa se je zgodilo ravno nasprotno. Pri nas neha kukati navadno od 1. do 3. julija, a letos pa sem jo slišal zadnjič še 9. julija, ko sem šel maševat na Zaplaz. Slišal sem jo med potjo dvakrat, nad Vel. Vidmom proti Razboram, in zopet od zaplaške cerkve v hosti proti Catežu. Pregovor, dolenjski in tudi belokranjski, pa pravi: Kolikor dni po kresu kukavica kuka, toliko tednov po sv. Mihaelu ne bo mraza (slane). Po tem pregovoru bi imeli pričakovati lepo, ugodno jesen in morda ne hudo zimo, vsaj ne v začetku. Naj iz skušnje dodam tole: Tudi l. 1929. sem jo slišal zadnjič 9. julija, torej isti dan, a nekdo drugi pa mi je trdil, da jo je slišal zadnjič celo 13. julija. In res smo imeli potem prijazno in toplo jesen, posebno september in oktober sta bila prav lepa in topla, november pa je bil moker. Tudi december je bil ugoden, kakor potem tudi skoraj vsa zima, kakor imam zabeleženo v svojih »Zapiskih«. — Ko že pišem o kukavici, naj priobčim tu še vse pregovore o tej nam vsem tako ljubki ptici, kolikor sem jih do zdaj o njej slišal v Beli Krajini in na Dolenjskem: Če kukavica na golo pride, rada na golem pusti. — Kada dojde kukovača na suho, ne bo zelja. — Kada kukovača još po Petrovem kukuje, ne bo dobro leto. — Kolikor kuka kukavica po kresu, toliko se bo (drugo leto) pred sv. Jurijem vrnila. — Kolikor dni po kresu kukavica kuka, toliko tednov po sv. Mihaelu ne bo mraza. — Kukavica dolgo po kresu če kuka, glad v deželo pokuka. — Kukavica se glasi do sv. Urha (4. julija). — Kukavica začne kukati, ko se ovsa nazoblje. — Kukovača ne projde (se ne izseli), dok si z jačmenom grla ne zaguli. — Naj dodam še, da pravijo v Adlešičih kukavici kukóvača, samcu pa kukóvač. I. S.

Treznost in soc. reforma

»Eden starih«, mimogrede omenjeno, eden naših najstarejših borcev za treznost, prav lepo prosi v »Slovencu« 22. junija 1932 za odgovor na vprašanje, formulirano v glavnem s stavkom: Ohne Trinkreform keine Socialreform.

Sicer sem temu »enemu starih« že odgovoril na to vprašanje v privatnem razgovoru, toda ker je tak odgovor pač subjektivno mnenje posameznika, je treba odgovoriti javno, da se vidi po morebitnih ugovorih, ali je moje mnenje tudi mnenje ostale mladine ali ne.

Mislim, da mi mladi dobro vemo, kaj pomeni treznost za narod, mi poznamo našo narodno sramoto, pijančevanje, priznavamo, da je abstinenčno vprašanja kos socialnega vprašanja, mi pa tudi vemo, da ni mogoče ne našega, ne kakega drugega naroda rešiti alkoholne bolezni. Z ostarelimi šlagerji predvojnih abstinentov, niti ne z metodami starih šolnikov — danes pa še celo ne.

Ali ni zelo nesmiselno govoriti o abstinenci danes, ko mi lahko porečejo tisoči brezposelnih, tisoči onih, ki se ubijajo od jutra do večera za nekaj dinarjev v dušečem zraku: »Lahko je pridigati o treznosti, tebi, ki si sit, ki si dobro oblečen, ki veš, kje boš zvečer spal itd.« Kaj ni čisto brez haska učiti treznosti kmeta, ki je prodal kravo za 160 Din in se nato iz obupa napil? Kratko: Vse besede o treznosti, ako niso združene z najintenzivnejšim delom za pravične socialne razmere, so fraze, so prazno mahanje po zraku. Abstinent, ki se za socialno vprašanje ne briga, abstinent, ki misli, da se socialno vprašanje rešuje z govorjenjem o treznosti, je po mojem mnenju mnogo manj vreden človek, kot pa n. pr. socialni borec, ki pije.

Kajti treba je odpraviti vzrok in odpravljena bo posledica.

Reši slovenski narod njegove hlapčevske nature in ostale dedščine graščinskega jarma, bori se za to, da bo imel vsak naš človek vsaj eksistenčni minimum zagotovljen, pa bodo izostali tudi nedeljski poboji, ki postavljajo na laž vse govorjenje in pisanje o slovenski vernosti, kulturi in podobnem.

Vsako drugačno delo, pa naj bo na kongresih abstinentov ali kje drugje, je — tako se mi zdi — otročarija in brezplodno tratenje energije. In če pravi »eden starih«: »Ohne Trinkreform keine Sozialreform«, pa pravimo mi mladi ravno narobe: »Ohne Socialreform keine Trinkreform!« —l—

Kulturni obzornik

★ **Henry Poulaille: Le Pain quotidien.** (Valois, Paris.) Revolucijonarec in pokrenitelj svojega »lastnega« populističnega gibanja, ki ne pomeni kakega nadaljevanja teženj prvega in doslej nedoseženega francoskega »populista« — Charlesa Louisa Philippea — ampak postavlja kot osnovno misel v slovstvu zahtevo, da opisuj pisatelj le tisto življenje, ki ga je ne le duševno, marveč tudi telesno doživel, je Henry Poulaille oficijelno sicer malo priznan, zato pa tembolj svojsten in izviren avtor mnogih zanimivih romanov ter kot urednik in izdajatelj revije »Nouvelâge« hkratu prvoboritelj vseh tistih pisateljev in pesnikov, ki njegovi osnovni misli o slovstvu ustrezajo. — Njegova zadnja knjiga, imenovana »Le Pain quotidien« pa predstavlja po načinu zasnove in pripovedovanja samega tako izviren poskus, da niti oficijelnejši čuvarji francoskega slovstva niso mogli brez priznanja mimo njega. Tako piše o tem romanu Marc Bernard v N. R. F. kakor sledi: »Le Pain quotidien« se mi vidi zdaleka najboljša knjiga Henryja Poulaillea. Podoba je, da je v tem delu našel točno tisto točko, v kateri se nekateri nedostatki spremenijo v vrline. Ta njegov svojstveni slog, ki je nemaren, bežen, s frazami, zgrajenimi na slepo srečo, kakor pade, pade — ta slog mu tukaj, naj se sliši še tako paradoksno, naravnost čudovito služi. Le-ta mu je omogočil zajeti osebe v gibanju, podati njih sočno ljudsko govorico v kričeči resničnosti. Iz te knjige lije — v pravem pomenu besede — življenje. Junaki »Vsakdanjega kruha« (to je v slovenskem prevodu naslov knjige) ne hodijo, marveč tečejo; ne govorijo, marveč se pomenkujejo; ko jih poslušaš — saj jih prav zares slišiš — si misliš, da se bojijo, da bi vsega ne mogli povedati. Mati Radigoud, ki je podobna dobri tetki iz revije, teka od ene osebe do druge, krepi omahujoče, povleče vso knjigo v vražje gibanje. Zdi se ti, da mora biti vsa premočena od potu, ubita od napora, kadar zapusti pozorišče.

Henry Poulaille nam ne prikazuje — če izvzamemo kak kratek odstavek — delavcev pri delu, marveč doma, v eni tistih gosto obljudenih hiš, kakršnih je mnogo v Bellevilleu in v Javelu. Radi tega igrajo glavno vlogo v tej knjigi ženske, in radi tega se nam vidi »Le Pain quotidien« tudi malo zastarel. Poulaille je črpal iz svojih mladostnih spominov, a izza tistega časa se je industrija razvila, pritegnila je veliko število ženskih delovnih sil; po večini se je življenje delavskih družin prav temeljito spremenilo. Žene iz preprostega ljudstva delajo zdaj v tovarnah, in delavnicah; posodo pomijejo vsako soboto popoldne in nimajo časa brusiti jezikov do nezavesti. Toda to nekoliko zastarelo okolje le povišuje dražest »Vsakdanjega kruha«. Malce spominja na les »Mystères de Paris«.

Henry Poulaille je zgodovinopisec prebivalcev te delavske hiše in naključij, iz katerih je sestavljeno njih življenje: nezgoda pri delu, človek, ki ga vrže napad deliriuma tremensa, dekletce, ki zapusti svojo družino, da odide živet skupaj s svojim prijateljem, nasilna deložacija itd. Med pisatelji, ki obravnavajo take snovi, je Poulaille eden tistih redkih, ki nam jih opisuje dobre volje, seveda ne da bi nam skrival, koliko negotovosti v materielnem pogledu visi na teh življenjih. Toda v »Vsakdanjem kruhu« je neka preprostost, neko prekipevajoče zdravje preprostega ljudstva, ki reši vse težave. — V 350 stranch knjige najdeš tudi kako šibkejšo stran, kako razvlečeno, toda v celoti je knjiga krasno uspela.

★ **Nove italijanske knjige.** V poslednjem času so izšle v Italiji med drugim sledeče pomembnejše knjige: Carmelo Sgroi: **Gli studi estetici in Italia nel primo trentennio del' 900** (La nuova Italia, Firenze); Fiorenzo Canuti je objavil v založbi La Diana, Siena, v dveh zvezkih svoje veliko delo **Il Perugino** (v kvartu, XX+728 str., 170 prilog z 210 reprodukcijami). V tem delu obravnava avtor razne dobe umetnikovega življenja in z resnobno argumentacijo rešuje sporna vprašanja v pogledu Vannuccija; v kronološkem redu je zbranih nad 600 spominov slikarja, objavljenih je 548 večinoma še neobjavljenih listin in pa seznam vseh Peruginovih del. — Treves-Treccani-Tumminelli, Milano, razpisujejo subskripcijo na spominsko knjigo o beneški razstavi **Il settecento italiano** iz l. 1929. Ugo Ojetti je napisal uvod, besedila so prispevali G. Fogolari, V. Moschini, F. Hermanin, M. T. Dazzi, G. Marazzoni, N. Barbantini, N. Tarchiani, G. Lorenzetti. — Publikacija bo obsegala dva zvezka (subskripcijska cena Lit. 350). — Pri Ricciardiju v Napolju je izšel italijanski prevod knjige **Il settecento in Italia,** ki jo je angleški napisala Vernon Lee že l. 1880. — Leposlovje: Filippo Sacchi: **La casa in Oceania,** roman (Mondadori), — Mario Puccini: **La prigione,** roman (Ceschina, Milano). Maria Barbara Tosatti: **Canti e preghiere** (Maglione, Roma), pesmi mlade in značilne italijanske pesnice.

★ **Nova dela Françoisa Mauriaca.** — Dasi se je sloviti francoski pisatelj Mauriac v poslednjem času bavil skoraj izključno z esejem, je vendar njegovo poslednje leposlovno delo v »Le noeud de vipères« doseglo tako velik uspeh, kakor menda nobeno njegovo prejšnje. To dejstvo je tem bolj značilno, ker je prej z romanom »Ce qui était perdu«, po splošnem mišljenju napravil velik korak nazaj. Kakor čujemo, je sprejela Jugoslovanska knjigarna v svoj program za l. 1933 tudi Mauriacov najnovejši roman »Le noeud de vipères«; najstrožji francoski kritik Ramon Fernadez piše, da je podoba glavnega junaka romana »ena najpretresljivejših in najtoplejših vsega sodobnega slovstva«; hkratu pa je »Le noeud de vipères« »najbolj uspelo delo F. Mauriaca«. — Med drugimi Mauriacovimi knjigami iz poslednjega časa naj omenimo kritične studije o velikih francoskih pisateljih: »Trois grands hommes devant Dieu« in historično-psihološko knjigo »Blaise Pascal et sa soeur Jacqueline«. Pravkar pa je izšla drobna knjižica **»Commencements d'une Vie«,** v kateri nam zaupa Mauriac intimnosti svojega notranjega življenje. Knjižica je izšla pri Grassetu v Parizu.

Fotoamaterji!
Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne
Ljubljana Zahtevajte cenik!

MALI OGLASI

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Mizarski pomočnik

zmožen pohištvenih in stavbenih del, išče zaposlitve. Naslov v upravi »Slovenca« št. 10.668. (a)

Hlapec

vesten, pošten, trezen, zdrav, vajen vseh kmetskih del in konj — išče stalno službo s 1. avgustom. Naslov v upravi »Slovenca« št. 10.673. (a)

Iščem službo

kot skladiščnik, sluga ali kaj sličnega. Položim lahko večjo kavcijo. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Trezen in vesten« št. 10.675. (a)

Vajenci

Vsaka beseda 1 Din

Vajenko

ali vajenca takoj sprejmem. Foto-atelje Mancini, Rožna dolina. (v)

Vajenca

s primerno šolsko naobrazbo sprejme železnina na triletno učno dobo. Naslov v upravi »Slovenca« št. 10.687. (v)

Službe dobe

Vsaka beseda 1 Din

Poštena šivilja

srednjih let, z obrtjo, ki bi zraven vodila gostilno na račun, na deželi, s kavcijo, se išče. Stanovanje in hrana brezplačno. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor. (b)

Prodajalko

popolnoma samostojno moč za vodstvo filijalke v Zagrebu, išče ljubljanska tovarna. Znanje hrvaškega in nemškega jezika pogoj. Reflektira se le na prvovrstne moči, brezpogojno zanesljive, po možnosti s kavcijo. Ponudbe na »Društvo industrijcev in veletrgovcev«, Ljubljana, Trgovski dom. (b)

Dekle

ki je dovršilo gospodinjsko šolo, sprejme Elza Sever, Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. (b)

Proviz. inkasanta

agilnega, zanesljivega in kavcije zmožnega, sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« št. 10.685. (b)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

Vložno knjižico

katerekoli banke na Din 50.000 kupim. - Ponudbe Karl Lindič - Ljubljana, poštni predal 377. (d)

Pouk

Prikrojevalni tečaj

za damska in moška oblačila priredim **od 1. avgusta do 20. avgusta 1932.** Poučuje se najmodernejša metoda. Priglasitve se sprejemajo vsak dan. Natančnejša pojasnila daje lastnik konc. strok. šole.

Teodor Kunc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, II. nadstr.

Krojni vzorci se izvršujejo po meri.

Objave

Vsaka beseda 1 Din

Naznanja preselitev

pisarne iz Komenskega ulice 26 v Linhartovo ulico 9, tel. 2086, ter se v nadalje priporoča: Stavbno podjetje J. Ferenc. o

Razpis

Velika občina Murska Sobota razpisuje napravo regulacijskega načrta po predpisih gradbenega zakona in tozadevnih pravilnikov. Pismene ponudbe je poslati v zaprti kuverti do 15. avgusta 1932 na županstvo z navedbo plačilnih pogojev.

Št. 14.

Inseriramo že več let z najboljšim uspehom!

Renomirana trgovina s klobuki in čepicami za gospode **MIRKO BOGATAJ,** Ljubljana, Stari trg št. 14, lastna delavnica za popravljanje klobukov, Gallusovo nabrežje 13, nam piše:

»Ni dovolj, da znamo delati, temveč je treba, da zvedo za to tudi drugi . . . z oglaševanjem! Ta izrek smo imeli pred očmi, ko smo pred leti začeli inserirati v „Slovencu", in to z najboljšim uspehom!«

In Vaši oglasi?

Ali ne spadajo tudi ti v »Slovenca«?

»V trenutku je občinstvo na nogah, če inserirate v „Slovencu"!«

Razno

Vsaka beseda 1 Din

Pomagajte brezposelnim! Dotičnike, ki imajo srečke Loterije za pomoč brezposelnim, se prosi, da pošljejo denar za prodane srečke in kolikor mogoče intenzivno delajo na to, da prodajo še ostale srečke. S prodajo sreč te loterije boste realno pomogli svojim bratom v nadlogi, kar je prva dolžnost vsakega človeka. Cena srečke 10 Din. Srečke se naročajo: Beograd, Kosmajska 53. r

Z avtom

želim sopotovati po celi dravski banovini. Ponudbe na Bergodac & Co. - Ljubljana. (r)

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

Več stanovanj

lepih, solnčnih, prostornih, v bližini postaje Petrovče, se s 1. IX. t. l., eventuelno tudi preje — odda. — Informacije daje Peter Ocvirk v Štorah. č

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

Gostilno

v ljubljanski okolici oddam v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.671. (n)

Trgovski lokal

se takoj odda. Pojasnila daje ekspozitura »Feniks« — dopoldne — Aleksandrova c. 28, Maribor. (n)

Posestva

Vsaka beseda 1 Din

Večja trgovska hiša

v prometnem kraju naprodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Trgovska hiša« 10.678. (p)

Malo hišo

s skladiščem, ob tekoči vodi, vzamem v najem. Oglase na upravo »Slovenca« pod »Blizu kolodvora« št. 10.611. (p)

Hiša

dvodružinska naprodaj v predmestju Ljubljane. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.672. (p)

Več parcel

po ugodni ceni naprodaj. Poizve se pri Oražmu v Mostah pri Ljubljani. (p)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Avtotaksi

štirisedežen — kilometer 3 Din. Lenardič, Kranj — telefon 28. (f)

Kupimo

Vrednostne papirje

kupuje Komanditna družba M. Jankole, Selenburgova 6/II. (k)

Lipov cvet

kupuje Salus d. d., Ljubljana, Aleksandrova cesta 10. (k)

Vodno kolo

na korce in zobata kolesa (tribe) za pogon transmisij kupim. Ponudbe pod »V dobrem stanju« 10.684 na upravo »Slovenca«. k

Bukova drva in oglje

kupuje stalno

Uran Franc

Ljubljana

Sv. Petra cesta 24.

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Pazi! Navadna hišna muha ogroža Tvojo družino z boleznijo in smrtjo! Njeno gnusno telo prenaša milijone smrtonosnih mikrobov. Ona Ti prinaša v hišo otroško grižo, škrlatinko, davico in mnoge druge nevarne bolezni.

Škropi Flit in ugonabljaj hitro in enostavno muhe, komarje in ves drugi mrčes. Flit je na glasu po celem svetu kot nenadkriljivo tovrstno sredstvo. Pazi na vojaka na rumeni konvi z črnim robom.

Ako ni v takšni plombirani konvi, ni Flit.

Prodamo

Novi obrtni zakon

se naroča pri Komanditni družbi M. Jankole — Šelenburgova 6/II. (l)

Konfekcija — moda!

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Gostilničarji, pozor!

Ogrske salame in najfinejše domače salame kakor tudi prvovrstni polemendolski sir nudi po konkurenčni ceni delikatesna trgovina I. Buzzolini, Lingarjeva ulica. (l)

Za setev

prodaja

ajdo, koruzo, grahoro, rdečo deteljo in lucerno

po najnižji dnevni ceni

FRAN POGAČNIK

Ljubljana, Dunajska c. 67. (nasproti mitnice).

125 Din

1 m³ žaganih bukovih drv prima kakovosti — nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. — Telefon 2708.

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela, po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Ajdo

za seme in mletev proda Kmetijska zadruga v Ptuju. (l)

Okna

belo pleskana, mecesnova, s šipami, brezhibna, 175 × 100 cm, z zunanjim in notranjim štokom, poceni prodam. Poizvedbe: Toni Jager, Dvorni trg, Ljubljana. (l)

Vino

lastnih goric, nad 10 litrov, prodaja po znižanih cenah Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (l)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Soboslikarska,

pleskarska in vsa v to stroko spadajoča dela po najmodernejših vzorcih — solidno in konkurenčno izvršuje Josip Marn, d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 9 Tel. 30-68. (f)

VELIKA IZBIRA

J. LAH MARIBOR

Ovesin koruzo

kupite najcenejše pri tvrdki A. VOLK, LJUBLJANA Veletrgovina z žitom. Resljeva cesta 24.

✝ Izgubili smo svoje najdražje na svetu: zapustila nas je po kratki bolezni v nedeljo 17. julija za vedno naša prisrčno ljubljena, zlata mamica, babica in tašča, gospa

Marija Seljak roj. Petan

zasebnica

Usojena je bila naši predobri mamici pač častitljiva starost 82 let, ki jo je dosegla v neprestanem delu in neusahljivi, brezprimerni skrbi za svojce, vendar nam jo je kruta usoda le prekmalu iztrgala iz naše sredine! Pogrešali jo bomo težko!

Pogreb nepozabne bo v torek 19. julija ob 5 popoldne iz hiše žalosti, Gradišče št. 10.

Maša zadušnica se bo brala v četrtek 21. julija ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

KAREL, sin; MINKA, BERTA, FANI in Lojzka, hčere in ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29. zvezek: Savinšek: *IZPOD GOLICE*, 30 Din, vez. 42 Din — 30. zvezek: Sienkiewicz: *NA POLJU SLAVE*, 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, *IZGUBLJENI SVET* (The Lost World). Roman (s slikami). 24 Din, vez. 32 Din — 32. zvezek: Reimnichl *ZAGOŠKI ZVONOVI*. — Slavič, *NA SINAJ* 30 Din, vez. 42 Din — 33. zvezek: Bridges, *NA POMOČ*, 30 Din, vez. 40 Din — 35. zvezek: Brackel, *CIRKUŠKI OTROK* 28 Din, vez. 42 Din.

Roland Dorgelès:

Leseni križi

86

Izpil je požirek vročega ruma in se zahvalil:

»To pogreje. Ta-le stari Demachy še zmerom dobro skrbi za svoj želodec, kakor vidim.«

Sulphart se je nagnil nad svoj kozarec in skušal na njegovem dnu brati bodočnost.

»In vojna,« je vprašal, »kdaj pa bo te konec?«

Predno je odgovoril, se je Vieublé pomembno naškrebil.

»O, to je pa zamuđna reč... Menda ne misliš, da bi o tem govorili?... Kaj še! V Paname sploh ne vedo, da je vojna. Na to nobeden več ne misli kako stare ženske, ki imajo svoje sinove na fronti... Dekleta še nikoli niso bila tako čedna. Govoril sem s starimi znanci, ki zaslužijo po dvajset frankov na dan. Mlado fante, ki je preje v majhni luknji popravljalo kolesa, je sedaj milijonar in kadi cigare, ki bi se jih nas eden še dotakniti ne upal. In koliko ljudstva po kinih, barih, povsod... Še danes greš lahko na Champs Elysées, če hočeš videti bogatine — le nič strahu, vsi so še tu. Za te je ravno tako, kakor da bi bila vojna na Madagaskarju ali pri Kitajcih; verjemi, mi, teh ne skrbi vojna pozimi. To ti je vse vkup sleparija, ti povem, velika sleparija...«

»Da, to sem videl tudi jaz, ko sem bil na dopustu,« je pritrdil eden novakov.

Pripovedovalec ga je ošinil od strani.

»Ti nisi nič videl. V enem tednu tega ne izprevidiš. Jaz sem bil dvajset dni na okrevanju, potlej sem imel dvakrat po osemintirideset ur dopusta in eno nedeljo, ki sem si jo sam preskrbel... Ker v depot-u, to vam povem, ni karsibodi. Podčastniki, ki se na vse kriplje prizadevajo, da ne bi jim bilo treba znova na fronto in te gonijo kakor psa; podnevi, ponoči na pohodih, pa služba in vežbe. Enkrat so me hoteli za teden dni poriniti k vojnim ujetnikom. Pa sem kraparju dejal: »Če naj se ubijam s Frici, potlej enega kar pihnem... Ne maram več videti njihovih umazanih gobcev.« Odslej naprej ni več govoril o tem. Zaradi moje svetinje so me hoteli imeti za ordonanco, da bi se z menoj postavljali in se navzgor priliznili. Neko soboto, ko sem ga imel čez mero pod kapo, sem se jih, ko sem prišel zvečer v kosarno, vseh skupaj dodobra nažrl; rekel sem, da se mi v ozadju že vzdiguje nad zaplotništvom in da hočem iti nazaj na fronto... Tri tedne sem ostal v divizijskem depôt-u, in sedaj sem tu-le...«

»Škoda, da te niso dali k nam,« je obžaloval Maroux.

»K mojemu prijatelju Morache-u?... Ti jo pa uganeš, ti. To vtakni za klobuk.«

Dež je ponehal. Oblaki so viseli tako nizko, da so svetlobne rakete razsvetljevale njihovo motno gmoto. Sedeč na najvišji stopnici, je Gilbert upiral pogled v gosto, črno noč in poslušal strahovito jadikovanje zapuščenega ranjenca. Srce se mu je krčilo in misliti ni mogel na nič drugega; štel je trenotke in ugibal, kdaj bo umirajoči zopet zakllical...

»Pridite pome, tovariši... Sergeant Brunet, sedma...«

Nato je glas iznemogel padel nazaj v noč.

»Če ne pridejo ponj,« si je bolestno prevzet dejal Gilbert, »potem grem jaz. Naj jo tudi skupim.«

Vieublé je praznil svojo čutaro in še vedno pripovedoval: »Na zdravje, fantje!... Na vse zadnje, veste, je tu še najboljše... Onim v ozadju venomer navijajo uro, jim groze, da jih pošljejo na fronto, vsakih štirinajst dni morajo pred padarja in ženske jih imajo za norca. Vsega tega se ti na fronti ni treba bati... Ali si nemara že kdaj videl kako komisijo v prvi liniji, ki bi prišla zato, da odpravi v ozadje packe, ki ne spadajo semkaj? Nič ne reci, kar je res, je res, tukaj se lahko v miru otrebiš... Pravo zaplotniško gnezdo, samo seve, ne smeš tvegati svoje zadnjice, če jo hočeš ohraniti.«

»Grlica« se je razpočila na predprsju. V še globlji tišini po eksploziji je zunaj obupno zaihtelo:

»Tovariši... Louis... Mali Louis... Pridite brž, tovariši,« je zavpil glas, ki so mu pohajale poslednje moči. »Brž...«

Brizgnila je druga granata, njen rdeči plamen je surovo razsvetlil prihuljeno prežeče straže, potem še tretja... V nemškem jarku so začele pokati puške; na ta način so hoteli preglasiti strele puškinih granat.

»Alarm! Napadajo...« je zakričal neki glas.

V možeh je vroče zaplalo od zgornjega konca rova do črnega dna votline. V jarku so ljudje planili na noge. Preteče se je dvignila svetlobna raketa. Vsepovsod so suho zaprasketale puške in ne da bi čakali, so metalci ročnih granat s silnim zamahom razdivjanih teles na slepo začeli metati svoje citrone; njihovo treskanje je prevladalo ves ostali hrup.

»Alarm! Kvišku!...« so kričali po stanišču.

Drhteče roke so tipaje vročično iskale puške in jih po tipu prepoznale po flanelastih ovojih ali po povoščenem platnu, v katerega so bili zaviti zapirači. Stopali smo drug drugemu na noge. V splošnem dirindaju so se slišale kletvine, skodele so letele po tleh, puške so se rožljaje zadevale med seboj, zapletali smo se v vsakovrstne predmete vojaške opreme, ki so vsepovsod viseli po stenah.

»Ven, za vraga!...«

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.